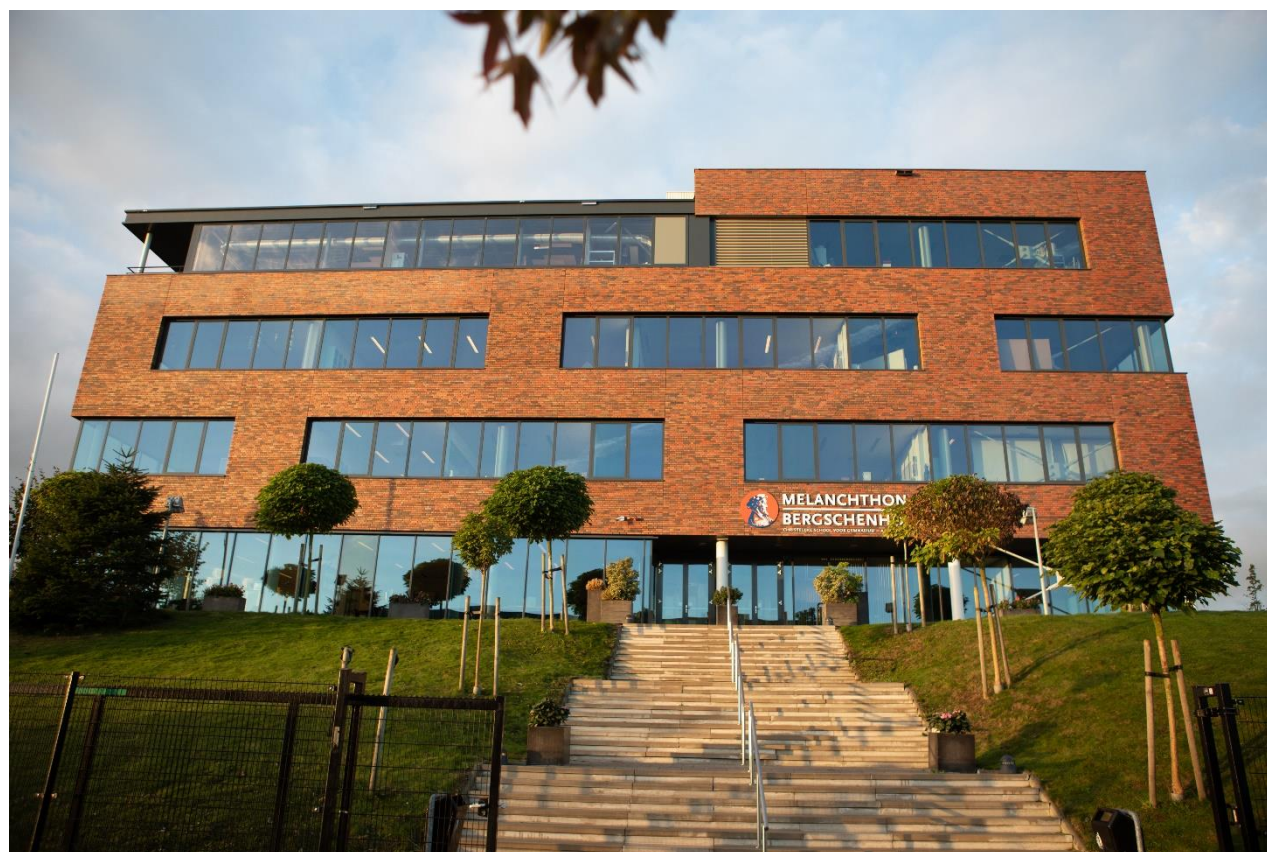

Onderwijs in coronatijd (plan van aanpak)

Inhoud

Inleiding	3
1. Sociaal welbevinden	4
2. Kwaliteit en kwantiteit van de lessen	6
3. Zicht op ontwikkeling, zicht op achterstanden	8
4. Waarborgen SE en CE	9
5. Inlopen en voorkomen van achterstanden	10
Bijlage 1: Brainstormsessies met personeel (5 oktober 2020).....	11
Bijlage 2: Richtlijnen en afspraken m.b.t. Corona	13
Bijlage 3: Format verslaglegging startgesprekken.....	16
Bijlage 4: Onderwijsontwikkelplan 2019-2022 versie 2020	17
Bijlage 5: Kaders sectieplan versie 2020-2021	36
Bijlage 6: Pilot streamen van lessen	39
Bijlage 7: Protocol online lessen.....	45
Bijlage 8: Onderwijsscenario's in coronatijd	46
Bijlage 9: Notitie Toetsing, (16 oktober 2020)	48
Bijlage 10: Plan van aanpak subsidie inhaal- en ondersteuningsprogramma's	50

Inleiding

Het onderwijs op MB is vormgegeven vanuit de ideeën van Gert Biesta, waar het naast kwalificatie gaat over socialisatie en persoonsvorming. In coronatijd willen we dat blijven vasthouden en daarvoor dus ook bewust plaats inruimen binnen ons onderwijs.

Het zijn onzekere tijden voor het onderwijs, al is het alleen maar de vraag of de scholen al dan niet open kunnen blijven.

Om niet in de valkuil te vallen direct in te spelen op alle mogelijke scenario's en dus vooral organisatorisch bezig te zijn in plaats van (ook) onderwijsinhoudelijk, heeft de vestiging er voor gekozen om tijdens de studiedag van 5 oktober 2020 een tweetal brainstormsessies te organiseren aan de hand van een beperkt aantal vragen.¹ Op deze wijze kon de input van het team worden meegenomen in onze uitgangspunten aangaande onderwijs in coronatijd. En kon worden gezorgd voor een gedragen plan van aanpak. Datzelfde doen we ook met onze andere samenwerkingspartners in de keten van onderwijs, namelijk leerlingen (leerlingenparlement en leerlingenpanels) en ouders (Ouderraad).

Op MB zijn we gewend om te werken vanuit vertrouwen en ons niet te laten regeren door angst. 'Eigenaarschap' is het begrip dat daarbij centraal staat. Dat eigenaarschap maakt dat er ruimte is voor eigen inbreng en uitwerking van ideeën en uitgangspunten op een eigen manier. Ook dat is een aspect dat we in deze tijd nadrukkelijk willen blijven behouden. De positieve energie die dit genereert, maakt dat we het ook in lastiger tijden vol kunnen houden.

Directe aanleiding voor dit plan van aanpak is gelegen in een brainstormsessie met de voltallige directie van Melanchthon. Daarbij is afgesproken dat we ons, richting onze stakeholders en de Inspectie, willen verantwoorden op een vijftal vlakken:

- Sociaal welbevinden (van medewerkers en leerlingen)
- Kwaliteit en kwantiteit van de lessen
- Zicht op ontwikkeling, zicht op achterstanden
- Waarborgen van SE en CE
- Inlopen en voorkomen van achterstanden.

De gekozen volgorde is een bewuste, er daarbij vanuit gaande dat zowel medewerkers als leerlingen tot optimaler presteren komen als zij goed in hun vel zitten. En daar dus ten allen tijde tijd en ruimte voor moet worden gemaakt.

Bovengenoemde pijlers worden in de volgende hoofdstukken één voor één uitgewerkt.

¹ Bijlage 1 Brainstormsessies met personeel (5 oktober 2020)

1. Sociaal welbevinden

Welbevinden van leerlingen

De lockdown van voor de zomervakantie heeft laten zien hoe belangrijk het sociale aspect van onderwijs is. En tevens hoe lastig het is om daar op een passende wijze vorm en inhoud aan te geven. De mentoren hebben nadrukkelijk geprobeerd om langs de digitale snelweg contact met hun mentorleerlingen te onderhouden; minimaal wekelijkse basis. Maar dat vergoedde niet het gemis dat leerlingen hebben ervaren waar het het zien en spreken van hun klasgenoten betrof.

Zowel ouders en leerlingen maakten ons in de gesprekken, mails of via de mentoren voor de zomervakantie duidelijk dat een groep leerlingen wegwijnde. Leerlingen die met hun schoolwerk online niet op gang kwamen (zichtbaar in absentie bij de online lessen of vanwege het werk dat er geen schoolwerk werd geüpload) waren wel zichtbaar. En ook leerlingen die het cognitief prima aankonden, maar sociaal in een isolement raakten, verdwenen onder de radar.

Een klein groepje leerlingen, namelijk zij die op school (te) veel prikkels ervaren, deed het thuis beter dan op school; zij hadden baat bij de lockdown.

Al met al trekken we de conclusie dat we, in het geval van een nieuwe lockdown, waarschijnlijk een grotere groep leerlingen naar school toe willen laten komen. Mits dat van overheidswege wordt toegestaan natuurlijk.

Onderwijsassistenten zullen in samenspraak met docenten voor wie het vak geen of maar beperkt doorgang kan vinden (bijv. bewegingsonderwijs en drama) de opvang en ondersteuning van deze leerlingen verzorgen. Daarbij ondersteund door de zorgmedewerkers.

Daarnaast willen we, in het geval van een lockdown, binnen het curriculum tijd en ruimte vrij maken voor sociale activiteiten. Hiervoor is een programma in ontwikkeling. Zo worden er extra mentormomenten opgenomen in het curriculum en willen we werken met 'kletsmaatjes'. In de gesprekken die hieruit voortvloeien staat niet de school, maar de leerling met zijn buitenschoolse activiteiten (of het gemis daarvan) centraal.

Zowel via de mentoren als in gesprekken met leerlingenparlement of Ouderraad blijven we de behoeftes op dit vlak peilen.

Zo is er op basis van navraag bij leerlingen (weer) eenrichtingsverkeer ingevoerd in de trappenhuizen. Dit om het gevoel van veiligheid te vergroten en daarbij tevens te laten voelen dat ze een luisterend oor vinden bij medewerkers op alle niveaus.

Ten aanzien van zowel het fysieke onderwijs als de online lessen zijn afspraken en protocollen gemaakt om een en ander in goede banen te leiden.²

Welbevinden van medewerkers

Uit de personeelsenquête zijn die punten gedestilleerd die medewerkers zorgen baarden. Op basis van die punten zijn maatregelen getroffen om de veiligheid in het fysieke onderwijs zoveel mogelijk voor de medewerkers, die 1,5 meter afstand moeten houden, te waarborgen. Daarbij valt te denken aan:

- Pauzespreiding door een aangepast rooster, zodat afstand te waarborgen is.
- Eén trappenhuis speciaal gereserveerd voor medewerkers.
- Iedereen draagt een mondkapje in de gangen en op de trappen.
- Onderwijsassistenten / invaldocenten assisteren bij de voortgang van de (online) lessen.

² Bijlage 2 Richtlijnen en afspraken m.b.t. Corona

Aan het begin van het jaar zijn de startgesprekken³ in het kader van de gesprekscyclus benut om de medewerkers te bevragen over aanvullende behoeftes. Die waren er niet. Er is voor gekozen om vergaderingen zoveel mogelijk online te laten plaatsvinden, net als de voortgangsgesprekken. Dit om onnodige fysieke bijeenkomsten met grotere groepen te voorkomen.

Naast de formele gesprekken in het kader van de gesprekscyclus worden ook de teambijeenkomsten (van de afdelingshoofden) en de informele gesprekken (aan de koffietafel) benut om vinger aan de pols te houden en te bezien of er aanvullende maatregelen nodig zijn.

Een andere belangrijke graadmeter zijn de verzuimcijfers, die, afgezien van verzuim in het kader van corona (wachten op een test; in quarantaine vanwege een huisgenoot), nog geen stijgende lijn laten zien. Bewust wordt ook gezocht naar middelen en mogelijkheden om 'viermomenten' niet ongemerkt voorbij te laten gaan. En nieuwe (extra) samenbindende momenten te zoeken.

Dit als tegenwicht in deze zwaardere tijd waarin zoveel niet kan.

³ Bijlage 3 format voor de verslaglegging

2. Kwaliteit en kwantiteit van de lessen

Kwaliteit van de lessen

De basiskwaliteit van de lessen wordt ingegeven door de afspraken die daarover gemaakt zijn op de locatie:

- Begin en einde van de les worden nadrukkelijk gemarkeerd.
- Er wordt (leer)doelgericht gewerkt
- Er is sprake van formatief handelen waarop differentiatie volgt.
-

De speerpunten van schoolontwikkeling zijn nadrukkelijk het leerdoeldenken en het formatief handelen. Een proces dat ruim 5 jaar geleden in gang is gezet en nog steeds in ontwikkeling is. Daar is ook het grootste deel van de (centrale) scholing op gericht. Voor nadere informatie zijn het onderwijsontwikkelplan⁴ en de kaders van de sectieplannen⁵ toegevoegd.

Om informatie te verzamelen op sectieniveau wordt gebruik gemaakt van de (de verantwoording van) sectieplannen, input uit sectie-directiegesprekken en lesbezoek. Bij dit laatste wordt gebruik gemaakt van de DOT, die voor dit doel aan de onderwijskundige uitgangspunten van de school is aangepast.

Online lessen

Voor de vakantie is een mooie basis gelegd voor de online lessen. Voordeel is dat alle leerlingen tot en met het vierde leerjaar over een eigen laptop beschikken die ze dagelijks mee nemen naar school. Voor de vakantie is er een pilot gedraaid door een groep collega's van leerjaar 2 waarbij de helft van de leerlingen fysiek in de les aanwezig was en de helft van de leerlingen de les vanuit huis volgde. Hoewel dit wel geleid heeft tot een aantal aanpassingen als het gaat om de apparatuur die wij inzetten, waren de betreffende collega's niet positief over deze wijze van werken. Voor de verdere uitkomsten verwijs ik graag naar de evaluatie.⁶

Om de vaardigheden van het verzorgen van online lessen te vergroten is er een bijeenkomst geweest voor het team met betrekking tot het werken in Teams. Een vervolg, waarbij het vooral zal gaan over het werken met groepjes in break-out-rooms, staat in de planning.

Met de ICT-afdeling van de SSO zijn we in gesprek over de aanschaf van geschikte apparatuur om het streamen van lessen naar een hoger plan te tillen.

De volgende uitgangspunten worden nu gehanteerd voor de online lessen:

- Er wordt gewerkt met een inschuifrooster (lengte van lessen beperkt). Dat geeft docenten de ruimte om na afloop van de lessen gerichte feedback te geven aan leerlingen die werk hebben geüpload.
- Er is een protocol opgesteld voor de leerlingen m.b.t. de online les⁷
- Door het inbouwen van momenten van 'zelfstandig werken' ontstaat er tijd en ruimte voor het bieden van individuele hulp.
- De leerlingen worden gevolgd vanuit het oogpunt van formatief handelen; registratie van de resultaten (o – v – g) vindt plaats in SOM, zodat deze voor leerlingen en ouders zichtbaar zijn.

⁴ Bijlage 4 Onderwijsontwikkelplan 2019-2022 versie 2020

⁵ Bijlage 5 Kaders sectieplan versie 2020-2021

⁶ Bijlage 6 Pilot streamen van lessen

⁷ Bijlage 7 Protocol online lessen

Het meten van de kwaliteit van de lessen, zowel fysiek als online, gebeurt op basis van:

- Lesbezoek met behulp van de DOT. De bedoeling is om rode draden te ontdekken en op basis daarvan beleid waar nodig aan te passen.
- Bevragen van leerlingen in leerlingenpanels en het leerlingenparlement.
- Bevragen van ouders in de Ouderraad.
- Het houden van enquêtes of het uitzetten van vragenlijsten onder alle ouders en leerlingen.

Kwantiteit van de lessen

De voorkeur van zowel docenten als leerlingen gaat uit naar fysiek onderwijs. Daarbij wordt de ondersteuning van onderwijsassistenten benut als docenten noodgedwongen thuis moeten blijven. Vaak kan er dan, als de gezondheidstoestand van de thuiszittende collega het toelaat, worden overgeschakeld op een online les. Docent zit thuis; leerlingen met een onderwijsassistent in de klas.

Ook leerlingen die, vanwege corona, noodgedwongen thuis moeten blijven maar niet ziek zijn, kunnen de lessen online volgen.

We zien twee mogelijke oorzaken waardoor het fysieke onderwijs zou moeten worden afgeschaald:

- Oplopende werkdruk van collega's. In dat kader worden er zo min mogelijk docenten ingezet als invaldocent. Er wordt vaker dan voorheen gekozen om het lesrooster ineen te schuiven en een les te laten vervallen.
- Nieuwe richtlijnen vanuit de overheid. In het kader hiervan zijn verschillende scenario's uitgewerkt al naar gelang de mate waarin scholen hun deuren moeten sluiten.⁸ In bijlage 8 de uitwerking daarvan.

Om ruimte te creëren voor docenten en daarbij tevens de werkdruk omlaag te brengen is de secties gevraagd om kritisch naar hun curriculum te kijken om te zien wat er uit geschrapt kan worden zonder de voortgang voor hun vak in gevaar te brengen. Dit wordt een terugkerend onderwerp op het overleg dat het VMT met de sectieleiders voert gedurende het huidige schooljaar.

Een nadrukkelijk actiepoint is het feit dat docenten de ruimte moeten krijgen om het programma aan te passen als het onderwijs anders ingericht moet worden. Daarbij denken we aan een extra thuiswerkdag voor de leerlingen of aan het bij toerbeurt laten vervallen van lessen. Dat geeft secties de gelegenheid om in gezamenlijkheid aan de onderwijsaanpassing te werken.

Een ander actiepoint is het feit dat we, zowel voor het geven van online lessen in een situatie van lockdown als voor het online bedienen van leerlingen die thuis zitten vanuit een reguliere lessituatie, didactische tools kunnen gebruiken. Hoe betrek je de leerlingen online optimaal bij de les?

⁸ Bijlage 8 Onderwijsscenario's in coronatijd

3. Zicht op ontwikkeling, zicht op achterstanden

Achterstanden van leerlingen uit het vorige schooljaar zijn in kaart gebracht. De inventarisatie heeft plaats gevonden middels een analyse van de resultaten uit het vorige schooljaar en door het bevragen van leerlingen en docenten.

Dit nieuwe schooljaar zijn de meeste vakken begonnen met 'instaptoetsen' om zo nog meer helderheid te krijgen op het aantal leerlingen dat extra aan de bak moet. En waar precies de hiaten zitten bij individuele leerlingen.

De vestiging richt zich, zoals eerder aangegeven al meer dan 5 jaar op het formatief handelen. Het accent ligt op het leerproces van de leerling; door daar feedback op te geven worden leerlingen verder geholpen. Voor de zomervakantie is er in de periode maart – juli alleen formatief getoetst. In het programma is gericht tijd vrijgemaakt (online lessen waren korter) om goede feedback te kunnen verzorgen. De voortgang van de leerling wordt via SOM (ons administratieprogramma) inzichtelijk gemaakt door het werk van leerlingen te beoordelen met o – v – g.

Omdat de leerlingenabsentie aan het begin van het nieuwe schooljaar toenam (10-15% van de leerlingen zat dagelijks thuis, hoofdzakelijk vanwege corona (vooral: wachten op een test, quarantaine vanwege besmette huisgenoot). Dit leverde onder leerlingen gaandeweg het schooljaar steeds meer stress op; leerlingen gingen toetsen missen en dat stapelde.

Dit vormde voor ons de aanleiding om het toetsbeleid⁹ versneld aan te passen. Na overleg met de stakeholders en akkoord van alle geledingen binnen de MR is besloten om als pilot het aantal summatieve toetsen per vak te beperken (praktische opdrachten en vaardigheidstoetsen uitgezonderd).

Er is direct een commissie ingesteld die de pilot zal evalueren (middels het uitzetten van korte enquêtes/vragenlijsten) en voorstellen zal doen voor bijstelling en doorontwikkeling van het toetsbeleid. Toetsing is een terugkerend thema in de contact tussen school (in persoon van de mentor) en thuis:

- De behaalde resultaten (summatief en formatief) worden via SOM inzichtelijk gemaakt en drie keer per jaar in de vorm van een overzicht aan leerling en ouder ter hand gesteld.
- Leerling presenteert en bespreekt zijn eigen schoolresultaten met de mentor en zijn/haar ouder(s)/verzorger(s). Dit kan meerdere keren per jaar tijdens de zogenaamde (digitale) voortgangsgesprekken.
- Tijdens het voortgangsgesprek benoemt de leerling, in het kader van eigenaarschap, zelf zijn/haar speerpunten voor de nieuwe periode.

De school vindt niet alleen kwalificatie belangrijk, maar hecht ook aan verdere ontwikkeling op het vlak van socialisatie en persoonsvorming. Daarbij wordt het gedachtengoed van Gert Biesta als uitgangspunt genomen.

Dat betekent dat onze rapportage aan leerlingen en ouders/verzorgers breder is dan alleen gericht op toetsresultaten.

Leerlingen ontvangen ook een competentierapportage. Leerjaar 1 en 2 in de vorm van een digitaal portfolio en vanaf leerjaar 3 voorlopig nog op papier.

Tijdens de voortgangsgesprekken wordt ook deze rapportage doorgenomen en door de leerling omgezet in concrete plannen.

Ten aanzien van de nieuwe brugklasleerlingen is afgesproken dat we voor de kerstvakantie eventuele achterstanden voor de kernvakken in beeld willen brengen. We maken daarbij onder andere gebruik van de genormeerde Jij-toetsen van Bureau ICE. Vervolgens vindt terugkoppeling naar het PO plaats.

⁹ Bijlage 9 Notitie Toetsing 16 oktober 2020

4. Waarborgen SE en CE

Met de hierboven genoemde aanpassing van ons toetsbeleid is ook ruimte gecreëerd om naar het PTA te kijken.

De school is zich bewust van het feit dat de overheid voorschrijft wat er getoetst moet worden, maar geen uitspraken doet over de wijze van toetsen en de mate waarin bepaalde onderdelen meetellen.

Met die bril hebben de adjunct-directeur onderwijs, de afdelingshoofden van de bovenbouw en de examensecretaris nogmaals kritisch naar het voorliggende PTA gekeken. Voorlopig zien zij geen aanleiding om het PTA drastisch aan te passen. De onderbouwing daarvoor:

- De scholen blijven (voorlopig) open.
- Vrijwel alle toetsen bevatten ook CE-stof; en gelden dus als oefening voor dat CE.
- Er is onduidelijkheid over de examinering. Mocht het CE uiteindelijk, net als vorig schooljaar, niet door gaan dan hebben we een cijferoverzicht bestaande uit SE-resultaten nodig om te bepalen wie wel/niet geslaagd is. We zouden dan niets hebben aan onderdelen die als 'handelingsdeel' zijn afgetoetst.

Dat betekent overigens niet dat er op het vlak van het PTA helemaal niets is/wordt gedaan.

Voor onze HAVO-afdeling is ons PWS teruggebracht tot een praktische opdracht. Daarnaast heeft een enkele sectie 'niet-verplichte' onderdelen uit de toetsing geschrapt. Ook is, net als bij de onderbouw, bij sectieleiders de vraag neergelegd, welke mogelijkheden zij zien om voor hun eigen vak toetsonderdelen te schrappen.

Een aanvraag tot aanpassing loopt via de examensecretaris. In overleg met de directie stelt deze amendementen voor het vigerende PTA op die worden gecommuniceerd met Inspectie, leerlingen en ouders.

Op dit vlak ligt er nog wel een actiepoint: summatief toetsen op afstand; hoe kunnen we dat aanpakken? En dan op zo'n manier dat we niet aan het meten zijn hoe handig een leerling is om de antwoorden op een alternatieve manier te vinden.

5. Inlopen en voorkomen van achterstanden

Om direct vanaf de start van het huidige schooljaar in te kunnen zetten op het wegwerken van achterstanden is voor de zomervakantie de maximale subsidie IOP aangevraagd voor onze locatie.¹⁰

Van de 1167 (telling 1 oktober 2020) leerlingen doen er 372 voor één of meer vakken mee aan één van de ondersteuningsprogramma's.

Voor de onderbouw beperkt de ondersteuning zich tot de kernvakken; in de bovenbouw doen, voor zover gewenst, alle examenvakken mee.

Screening van potentiële deelnemers is geschied op basis van:

- Input van de toetsing vorig schooljaar.
- Instaptoetsen aan het begin van het huidige schooljaar
- Eigen keuze van leerlingen sommige leerlingen hebben het gevoel achter te lopen.

Leerlingen kunnen niet zelfstandig bepalen dat ze stoppen met de ondersteuning; dit kan alleen met schriftelijke toestemming van ouder(s)/verzorger(s).

Redenen waarom leerlingen afvallen:

- Toch niet nodig (zo laten toetsresultaten dit jaar zien)
- Voor (te) veel vakken uitgekozen leerling maakt in overleg met ouders/afdelingshoofd een keuze)
- Onvoldoende motivatie
-

De meeste ondersteuningsprogramma's lopen tot aan de kerstvakantie. Snel daarna zal, middels navraag bij docenten en leerlingen, worden bekeken wat het effect van de ingezette programma's is geweest. Instrumenten die we hierbij inzetten zijn interviews met direct betrokken docenten en leerlingen. Maar ook de resultaten van meetmomenten zal een indicatie zijn in hoeverre de ondersteuning het beoogde effect heeft gesorteerd. Deze gegevens worden betrokken uit ons administratiesysteem (SOMtoday).

¹⁰ Bijlage 10 Plan van aanpak subsidie inhaal- en ondersteuningsprogramma's

Bijlage 1: Brainstormsessies met personeel (5 oktober 2020)

Wat willen we behouden geleerd in de tijd van maart tot en met juni 2020? In alle omstandigheden: zoals nu, gedeeltelijke lock down of volledige lock down?

Hoe wil je bij een (gedeeltelijke) lockdown socialisatie en persoonsvorming aandacht geven? Wat vind je belangrijk daarbij?

tops

Socialisatie en persoonsvorming

Toetsing

Veel leerlingen zijn thuis, willen een toets niet missen.

Als we met een (gedeeltelijke) lockdown werken, hebben we niet de hele klas voor ons.

Hoe kijken we tegen toetsing aan op dit moment?

Tips voor toetsing

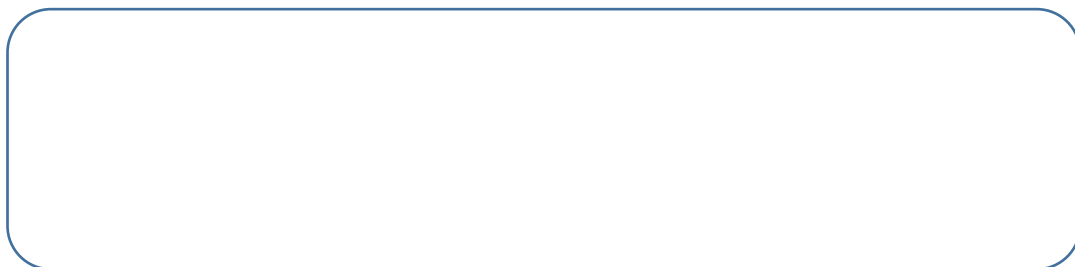
Stel dat we de contacttijd per leerling moeten halveren.

Hoe kun je dan je curriculum herzien? Wat heeft prioriteit? Maak een onderscheid tussen onderbouw en bovenbouw.

Onderbouw

Bovenbouw

Welke organisatievorm heeft je voorkeur als er een gedeeltelijke lockdown komt in de vorm van halve klassen:

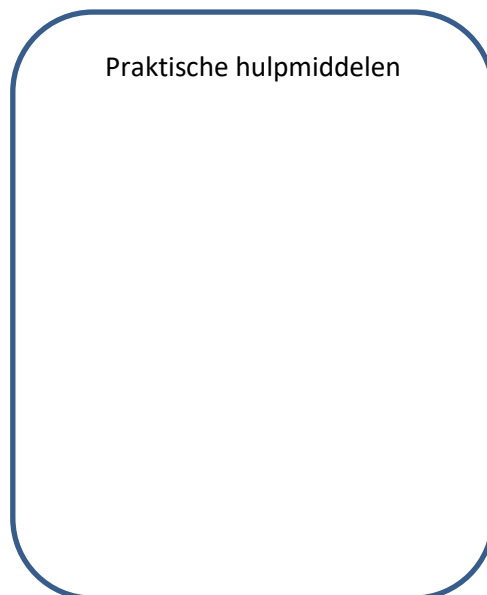

Als er een (gedeeltelijke) lockdown komt, wat heb je dan nodig aan vaardigheden en/of praktische hulpmiddelen?

Vaardigheden

Praktische hulpmiddelen

Bijlage 2: Richtlijnen en afspraken m.b.t. Corona

Het belangrijkste is:

***Leerlingen en personeelsleden blijven bij geringe klachten thuis en zich laten testen
Er is 1,5 meter afstand tussen personeel en tussen personeel en de leerlingen.***

Beschermingsmiddelen

We houden ons aan het beleid en de aanwijzingen van OCW en VO-raad die zijn gebaseerd op de adviezen van het outbreak managementteam en het RIVM. We willen het dragen van mondkapjes apart noemen omdat hier veel vragen over zijn. Ook hier volgen we de aanwijzingen die zijn gebaseerd op de adviezen van het outbreak managementteam en het RIVM. In school is het dragen van mondkapjes niet nodig. Er zijn een aantal uitzonderingen benoemd, de docent kan een mondkapje dragen tijdens praktijklessen en situaties waar de 1,5 meter tussen leerling en docent niet haalbaar is.

In ieder lokaal staat een doorzichtig scherm in de vorm van een banner. Voor het bureau staan twee lege tafels ter bescherming van de docent. Spatschermen zijn er voor degene die aangegeven heeft, er één te willen dragen. Nieuwe aanvragen kunnen gedaan worden bij Peter van Olst. Mondkapjes en handschoenen zijn in voldoende mate aanwezig.

Iedere collega maakt het bureau met water en zeep schoon na gebruik (zit in de spuitfles in ieder lokaal). Bij binnenkomst in het lokaal reinigen leerling en medewerker hun handen met gel.

Routing

De stalen trap vanuit het muzieklokaal naar laag 4 wordt een docententrap. Leerlingen mogen daar geen gebruik van maken. Naar en vanuit de personeelskamer is er éénrichtingsverkeer.

Pauzes

Docenten houden in principe pauze in hun lokaal en nemen drinken/eten mee. De lokalen 3.14 en 4.14 zijn zo min mogelijk ingeroosterd en kunnen als pauzeruimte gebruikt worden door collega's. Leerlingen houden pauze in de kuil van de aula (gespreide pauzes).

In de personeelskamer mogen maximaal 21 collega's. Net als in de horeca gaat iedereen zitten en niet staan. In de werkruimte is er ruimte voor 7 collega's en in de stilteruimte voor 3 collega's.

Toiletbezoek kan tijdens de les door je klas even alleen te laten en wellicht even een collega vragen een oogje in het zeil te houden.

Eén van de toiletten op laag 5 wordt docententoilet.

Omgangs- en gedragsregels

Altijd 1,5 meter afstand:

- Tussen leerlingen en personeelsleden.
- Tussen personeelsleden.

Hygiëneregels:

- Leerlingen en medewerkers ontsmetten bij binnenkomst van het lokaal altijd hun handen
- Regelmatig handen wassen.
- Schud geen handen. Hoest en nies aan de binnenkant van je elleboog.
- Gebruik papieren zakdoekjes.
- Zit niet aan je gezicht.

Medewerker blijft thuis en laat zich direct testen bij:

- Neusverkoudheid, hoesten, moeilijk ademen/benauwdheid, plotseling verlies van reuk of smaak of koorts boven 38°C.
- Als een gezinslid koorts heeft boven 38°C en/of benauwdheidsklachten.

Als de medewerker negatief getest is:

- Kan hij/zij weer naar school, als hij niet ziek is.

Als de medewerker positief getest is:

- Informeert hij direct de directie.

Voor degene die in rood of oranje gebied geweest:

- Blijft hij/zij 10 dagen na terugkomst in quarantaine.

Ventilatie

Er is speciale aandacht op dit moment voor de ventilatie in de gebouwen. We volgen hierbij de richtlijnen van het RIVM. De mechanische ventilatie van de school is onderzocht; er is geen sprake van recirculatie van lucht. De lucht wordt van buiten aangevoerd en gebruikte lucht gaat naar buiten. We voldoen aan het bouwbesluit van vóór 2012. Voor 1.01; 4.02 en 4.03 zijn openslaande ramen besteld, die worden hopelijk in week 38 geplaatst.

Ramen worden 's morgens vroeg geopend door de conciërges. Docenten moeten na iedere les extra ventileren door ramen en deuren open te zetten. Tijdens de lessen gebeurt dit ook zoveel mogelijk.

Online lessen

Als leerlingen niet naar school kunnen komen, willen we hen de mogelijkheid geven de uitleg via Teams te kunnen volgen.

Daarom zet iedere docent **alle** lessen in de agenda van Itslearning in de vorm van een onlineles. Er komt een instructie hiervoor. Het is een kwartier werk 😊. Zijn er leerlingen absent, dan hoeft de docent alleen de les online te starten, zodat de leerling thuis de uitleg kan volgen.

Leerlingen zien in hun Itslearning agenda alle lessen staan volgens het basisrooster. De roosterwijzigingen zien ze in het rooster in Itslearning.

Een docent die niet naar school kan komen, maar wel les kan geven, meldt dit bij marjon. We proberen de klas op te laten vangen, zodat de leerlingen met oortjes online de les volgen van de eigen docent.

Dinsdagmiddag is er van 14-16 uur een training over Teams. Het is de bedoeling dat iedere sectie twee collega's afvaardigt door zich op te geven bij Mark vd Ende.

Melden van absentes

Het is niet meer mogelijk dat de conciërges collega's helpen herinneren de absentes in te voeren (door de gespreide pauzes van leerlingen). Daarom is het van nog meer belang dat dit gedisciplineerd gebeurt.

Aangepaste roostertijden met gespreide pauzes

	Leerjaar 1-2	Leerjaar 3-4	Leerjaar 5-6
Blok:			
1	8.30-10.00 <i>pauze 9.15-9.30</i>	8.30-10.00 <i>pauze 9.45-10.00</i>	8.45-10.00
2	10.00-11.30 <i>pauze 10.45-11.00</i>	10.00-11.30 <i>pauze 11.15-11.30</i>	<i>pauze 10.00-10.15</i> 10.00-11.30
3	11.30-13.00 <i>pauze 12.00-12.25</i> les van 60 minuten	11.30-13.00 <i>pauze 12.30-13.00</i> les van 60 minuten	<i>pauze 11.30-11.45</i> 11.30-13.00
4	13.00-14.30 <i>pauze 13.45-14.00</i>	13.00-14.30 <i>pauze 14.15-14.30</i>	<i>pauze 13.00-13.30</i> 13.00-14.30 les van 60 minuten
5	14.30-15.45	14.30-15.45	<i>pauze 14.30-14.45</i> 14.30-16.00
6	16.00-17.00	16.00-17.00	16.00-17.00

Bijlage 3: Format verslaglegging startgesprekken

Verslagformulier startgesprek gesprekscyclus

Datum gesprek:

Medewerker:

Leidinggevende:

Bespreekpunten

Onderwerp	Aantekening	Actie
Jaartaak		
Welbevinden w.o. corona effecten		
Scholing		
Ontwikkelpunt		
POP studiedagen		
Algemeen		

Bijlage 4: Onderwijsontwikkelplan 2019-2022 versie 2020

Onderwijsontwikkelplan 2019-2022 versie 2020

Inleiding

Dit onderwijsontwikkelplan 2019-2022 is een vervolg op het vorige plan, waar het versterken van het eigenaarschap bij leerlingen ten aanzien van hun eigen leerproces centraal stond. Die focus verandert niet, maar wordt uitgebreid en verdiept. Hoe krijgen leerlingen meer grip op hun eigen leerproces en zijn daardoor meer betrokken bij hun ontwikkeling op school? Hoe wordt de motivatie om te ontwikkelen en te leren versterkt? In dit stuk wordt vanuit de missie en visie teruggeblikt op wat we de afgelopen drie jaar hebben bereikt om vervolgens naar de ontwikkelingen voor de periode 2019-2022 te kijken en in het bijzonder naar 2020-2021.

Missie en Visie

In het centrum van het Melanchthon DNA (onderdeel van het visiedocument van Melanchthon) staat: " Je mag er zijn, je doet ertoe". Dat is voor ons uitgangspunt én opdracht.

Een bijbels uitgangspunt, omdat ieder kind uniek is en kostbaar in Gods ogen.

En een opdracht: iedere leerling mag leren verantwoordelijkheid te dragen voor zichzelf, voor anderen en voor zijn leefomgeving.

De vier kernwaarden in het Melanchthon DNA luiden niet voor niets: eigenaarschap, naastenliefde, verbondenheid en optimisme.

Dat is onze **missie**:

Leerlingen die leren in het leven. Voor het leven op de aarde. De aarde is ons huis, waarin wij in verbondenheid met mens, natuur en technologie, duurzaam samen leven. Een samenleving waarin liefde en aandacht leidt tot ontplooiing en verbinding. Vanuit een soms tegendraadse hoop bouwen we aan de toekomst.

Wij leren in het leven vanuit de ruimte om te worden wie je bent. Iedereen is gelijk, maar niemand is hetzelfde. Daarom behandelen wij iedereen bewust ongelijk. Opdat wij met elkaar een bijdrage leveren aan de veranderende samenleving.

We zijn een open christelijke school; iedereen die bij ons onderwijs wil volgen is dus van harte welkom. Het christelijke karakter komt onder andere terug in de wijze waarop we met elkaar om gaan, de kernwaarden die daaraan ten grondslag liggen en de aandacht die we hier tijdens dagopeningen en vieringen aan geven. Bij een vak als Levensbeschouwing komen ook de andere wereldreligies aan de orde.

Onderwijsvisie.

Nadrukkelijk kiest de school er voor om leerlingen meer mee te geven dan een startkwalificatie voor het vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt.

De uitgangspunten van de school zijn niet voor niets sinds de oprichting in 2005 verwoord middels de volgende motto's:

“Van relaties naar prestaties.”

“De betekenis van kennis, kennis krijgt betekenis.”

“Non scholae, sed vitae discimus ” (vrij vertaald: “we leren niet voor school, maar voor het leven”)

We grijpen bij de inrichting van ons onderwijs terug op het gedachtegoed van onderwijspedagoog Gert Biesta.

In zijn indeling voor goed onderwijs onderscheidt hij de gebieden **kwalificatie**, **socialisatie** en **persoonsvorming**.

- **Kwalificatie:** het je eigen maken van kennis, vaardigheden en competenties (uitmondend in bijvoorbeeld een diploma);
- **Socialisatie:** het voorbereiden op een leven als lid van een gemeenschap (met zijn tradities, normen en waarden);
- **Persoonsvorming:** de ontwikkeling als mens, bijvoorbeeld door het verkrijgen van autonomie en het dragen van verantwoordelijkheid.

De vertaling hiervan naar onze onderwijskundige plannen vatten we als volgt samen:

Het begeleiden van leerlingen naar eigenaarschap ten aanzien van het eigen leerproces.

In de nabije toekomst zien we leerlingen die op maat werken in hun eigen zone van naaste ontwikkeling. Leerlingen krijgen zo invloed op hun eigen leerproces.

Door leerlingen binnen de les of binnen het curriculum de ruimte te geven om keuzes te maken, doen we recht aan de verscheidenheid van leerlingen. Bovendien werken bij deze opzet de plusprogramma's motivatie-verhogend.

De uitdaging is echter om naast het ontwikkelperspectief van de individuele leerling, op een goede manier oog te houden voor het geheel, de klas, de school, de maatschappij. Het collectieve belang kan groter zijn dan het individuele belang. De betekenis van ieder individu voor de ander, voor de samenleving in het klein en in het groot, het samen optrekken mogen we niet uit het oog verliezen en krijgt dus aandacht in ons onderwijs.

Onderwijs is in beweging en dat betekent dat ook de rol van de docent aan verandering onderhevig is. Er treedt een verschuiving op van overdracht van kennis naar coaching van leerlingen bij de verwerving van kennis en vaardigheden.

De binnenwereld van het schoolse leren wordt daarbij verbonden met de buitenwereld.

Het Technasium, waar gewerkt wordt aan opdrachten uit die buitenwereld en het Jong Ondernemen, waar leerlingen werken in een door henzelf opgerichte onderneming zijn onderdelen waar dit volop gestalte krijgt.

Maar ook in maatschappelijke stages, excursies, acties voor een goed doel en profielkeuzestages wordt gezocht naar de verbinding tussen het leren en de dagelijkse praktijk.

We leiden de leerlingen op voor 'de samenleving van morgen', een samenleving waar zij steeds intensiever deel van gaan uitmaken. Wij willen er met ons onderwijs voor zorgen dat onze leerlingen klaar zijn voor die toekomst.

Een terugblik op de onderwijsontwikkeling in 2016-2019

De afgelopen drie jaar (onderwijsontwikkelplan 2016-2019) is er gewerkt aan vier speerpunten om het eigenaarschap voor het leerproces bij leerlingen te verhogen:

1. Taalbeleid over alle vakken
2. Differentiëren
3. Competenties
4. Feedback geven

Aan het einde van het schooljaar 2017-2018 is een enquête gehouden met een respons van 67 (ruim 80%) om te bezien wat de ontwikkeling is in de ogen van de docenten.

Op het terrein van het *taalbeleid* Taal Centraal zijn grote stappen gezet. Leerlingen in de onderbouw lezen meer uit hun eigen leesboek dat ze altijd bij zich moeten hebben (bij 50% van de respondenten), er is veel aandacht voor formuleren in bijna alle vakken. Docenten (bijna 85% van de respondenten) geven aan substantieel meer aandacht te besteden aan formuleren dan in het verleden. Dat krijgen we ook terug van een aantal tweede correctoren bij het examen. In het weekjournaal voor de collega's en het Hoeks Melanchthon Nieuws voor ouders is de aandacht voor taal ook regelmatig aan de orde gesteld.

Op het terrein van *differentiëren* zijn ook stappen gezet. Een 30 tal collega's heeft zich in het schooljaar 2018-2019 via de training differentiëren en via het project leerdoeldenken hierop toegelegd. Daar zijn mooie lesontwerpen gemaakt en toegepast. Een verzameling van "Good practices" is in een document gebundeld en op het docentenplein van Itslearning te vinden. Differentiatie in de les moet nog verder worden doorontwikkeld, we zijn nog lang niet klaar! Overigens geeft een kleine 80% van de respondenten aan geregeld te differentiëren. Bij de lesobservaties in de DOT staat een 2,9 bij differentiëren op basis van 59 lessen.

De aandacht voor *competenties* is nog niet verder van de grond gekomen. Een werkgroep heeft in het schooljaar 2017-2018 de stand van zaken in beeld gebracht. In het schooljaar 2018-2019 is er door een andere werkgroep een concreet plan gemaakt om de competenties, te beginnen met de brugklas in het schooljaar 2019-2020, nieuw leven in te blazen door de leerling meer betrokken te maken bij zijn eigen competentie-ontwikkeling. Het competentierapport wordt hierbij vervangen door een door de leerling bij te houden portfolio. De vakdocenten maken opdrachten waaraan de leerlingen werken voor hun competentie-ontwikkeling.

Het *feedback geven* kende twee componenten. Via formatieve toetsing en via de benadering van leerlingen via een growth mindset.

Formatieve toetsing wordt beduidend meer ingezet dan in het verleden (60% van de respondenten geven aan geregeld gebruik te maken van formatieve evaluatie). Waar er in het verleden sprake was van een diagnostische toets voor de echte summatieve toets, zijn er momenteel ook andere manieren van formatieve toetsing in gebruik. Te denken valt aan: een entreevraag, een exitvraag, een 'Kahoot' of 'Plickers', een aantal vragen in test-correct, een s.o. met weging 0, enz... Hiermee wordt er vaker en kleiner getoetst zonder dat dit voor een cijfer is. De bedoeling hiervan is de leerling te laten ontdekken waar hij staat op weg naar het bereiken van de leerdoelen en welke volgende stap dan nodig is. Op deze manier krijgt de leerling meer grip op zijn eigen leerproces. Daarom willen we ook niet meer spreken van formatieve toetsing, maar van formatieve evaluatie of formatief handelen.

Het stimuleren van een 'growth mindset' bij de leerling is zeker onderdeel van ons denken en onze aanpak. 90% van de respondenten geeft aan regelmatig bewust de op groei gerichte houding te stimuleren. Toch geven leerlingen in het leerlingenparlement aan dit niet altijd te merken. Zij hebben een brief gemaakt voor docenten met ervaringen en met uitspraken van docenten, die voor hen motiverend zijn en met uitspraken, die ze als demotiverend ervaren. De training 'Motiverende gespreksvoering' is door een 18-tal collega's als zeer goed ervaren.

De evaluatie over het schooljaar 2018-2019 heeft plaatsgevonden aan de hand van persoonlijke gesprekken van iedere sectieleider met de adjunct-directeur onderwijs. Zie bijlage I.

Het predicaat technasium is verlengd en binnen alle leerjaren wordt er aandacht gegeven aan leren onderzoeken volgens het academisch referentiekader van WON. Achttien docenten hebben inmiddels de uitgebreide scholing 'Leren onderzoeken' op de UU gevolgd. De ontwikkeling van de havoleerlijn heeft opnieuw aandacht gekregen. De mentorlessen in havo 4 en havo 5 hebben een invulling gekregen om de metacognitieve vaardigheden van leerlingen te versterken.

Gedurende het schooljaar 2018-2019 hebben er twee pilots plaatsgevonden:

Het leerdoeldenken

In bijlage II is de notitie projectplan leerdoeldenken op Melanchthon Bergschenhoek opgenomen. Vanuit het leerdoeldenken kunnen differentiatie, formatieve evaluatie en het geven van effectieve feedback vorm krijgen.

Gepersonaliseerd leren

Een andere pilot betreft het gepersonaliseerde leren via een rooster op maat in de bovenbouw. Inmiddels volgen ongeveer 40 leerlingen een rooster waarbij de leerling voor maximaal 5 blokken per week op een andere manier vormgeeft aan zijn ontwikkeling dan het volgen van de reguliere les. De bedoeling is de leerling meer autonomie te geven om zijn eigen ontwikkeling vorm te geven op een breder gebied (een extra vak, ontwikkeling op gebied van creatief schrijven of het omgaan met je tijd, debat, enz.) en van betekenis te zijn voor de ander (junior mentoraat, leerlingenparlement, bijles geven, enz.). De meer intrinsiek gemotiveerde leerling pakt dit heel goed op. Het halen van hogere cijfers in verband met decentrale selectie is ook vaak een aanleiding voor leerlingen uit 5 vwo om mee te doen met het gepersonaliseerde leren.

De leerlingen, die we via dit project extra willen motiveren, gebruiken de tijd veelal voor het voorbereiden van toetsen. Ze lijken op deze manier wel een wat positievere houding ten aanzien van schoolwerk te ontwikkelen, maar blijven heel cijfergericht en minimaal werken. Alhoewel ook een aantal (voor schoolwerk minder gemotiveerde) leerlingen dit hebben aangepakt om naar de MUN in New York te gaan en dit gedegen voor te bereiden. Voor het leren met een rooster op maat is het noodzakelijk dat de leerlingen inzicht hebben in het lesprogramma van de vakken.

Het enthousiasme van docenten over het leerdoeldenken en de groeiende motivatie van leerlingen die deelnemen aan de pilot gepersonaliseerd leren (via een rooster op maat) zijn voor ons aanleiding om de pilots in het schooljaar 2019-2020 voort te zetten.

Vertaling naar het onderwijs in 2019-2022: De leerling aan zet

Het plan in een notendop

In de onderwijscommissie, bestaande uit Willeke Neelis, Emy Priest, Nancy Oprinsen, Judith Peeters, Larissa Wolf, Wendy LeGrand, Rembert Slotema, Peter Aangeenbrug, Jennifer Tromp, Lida van Eck, Gesinus Hospes en Els Wijnberger, ontstond de gedachte om het bevorderen van de motivatie van leerlingen centraal te stellen in de onderwijsplannen. De zelfdeterminatietheorie van Deci en Ryan (zie rapport 27 van het Ruud de Moor centrum, [Leerlingen motiveren: een onderzoek naar de rol van leraren](#)) veronderstelt dat naarmate er voor een leerling meer tegemoetgekomen wordt aan zijn/haar behoefte aan autonomie, competentie en sociale verbondenheid, zijn/haar motivatie toeneemt.

We streven ernaar dat leerlingen **meer grip krijgen op hun eigen leerproces en daardoor met meer betrokkenheid naar school gaan**. Wat zou het mooi zijn als het behaalde cijfer niet meer de grootste focus en motivatiebron is, maar het behaalde doel. Het aantal cijfers zal dan ook kunnen verminderen, waardoor de door leerlingen (te) hoog ervaren toetsdruk kan afnemen. De instrumenten die we daarvoor willen hanteren zijn het leerdoeldenken, differentiatie in de les, formatieve evaluatie, het geven van effectieve feedback en het opnieuw vormgeven van ons competentieonderwijs. Het project 'Gepersonaliseerd leren' in de bovenbouw zal na evaluatie in een herziene vorm worden voortgezet.

Daarnaast zal de ontwikkeling van een havoleerlijn, de vwoleerlijn, het technasium, de Havo Businessklas zich doorzetten. De ontwikkeling van de havoleerlijn staat nog in de kinderschoenen. De vraag naar passend onderwijs voor meer- en hoogbegaafde leerlingen neemt toe. In 2019-2020 willen we een begin maken met onze ontdekkingsreis wat we voor deze leerlingen extra kunnen betekenen.

Actief vasthouden

We willen niet kwijtraken wat de afgelopen jaren ontwikkeld is op het gebied van het taalbeleid TaalCentraal. Het lezen in de les o.a. in een eigen leesboek, de nadruk op formuleren en het vragen van aandacht voor taal in de nieuwsbrief naar de ouders worden gecontinueerd.

Daarnaast blijft de lesstart met lesdoelen en het evalueren van de leeropbrengst een aandachtspunt, evenals het werken met minimaal drie KIT toetsen per jaar. Deze punten worden opgenomen in de sectieplannen voor 2019-2020.

Ontwikkelen op schoolniveau

- Differentiëren in de les. Verschillende groepen leerlingen werken qua tempo, niveau, leerinhoud of werkvorm op verschillende manieren.
- Formatieve evaluatie met effectieve feedback. Formatieve evaluatie moet een vervolg krijgen, wil het zinvol zijn. Zowel docent als leerling zien met behulp van formatieve evaluatie waar de leerling staat in het leerproces en welke stappen er nodig zijn om de doelen te bereiken. Daarom wordt in de literatuur de term formatief handelen ook wel gebruikt. Secties bezinnen zich op hun toetsplan om formatief handelen een plek te geven en om te ontdekken of de toetsdruk voor toetsen met een cijfer kan verminderen tot bijvoorbeeld 2 cijfers per periode.
- Leerdoeldenken. De secties Frans, geschiedenis en wiskunde evalueren in 2019-2020 het ontwikkelde materiaal en stellen dit bij. Zij ontwikkelen ook een nieuw leerjaar. De secties Duits,

scheikunde aardrijkskunde, filosofie en Nederlands zijn in 2019-2020 gestart met het ontwikkelen van een jaarcurriculum. Zie bijlage II.

- Competenties. Het competentierapport wordt vervangen door een portfolio, dat de leerling zelf in beheer heeft. In het schooljaar 2019-2020 begint leerjaar 1 hiermee. Er worden vijf competenties onderscheiden, die in een doorlopende leerlijn van leerjaar 1 tot 6 vorm krijgen. Dit gebeurt in het digitale programma Simulise. Alle docenten van leerjaar 1 zetten minimaal 2 opdrachten per klas gedurende het schooljaar in Simulise. Zie bijlage III.

Ontwikkelen in beperkte groepen

- WON: leerlijn leren onderzoeken komt in beeld. De groep WON docenten is in 2019-2020 met 3 uitgebreid en komt zo op een totaal van 19 docenten. In 2020-2021 gaan 2 docenten de leergang “leren onderzoeken” van de UU volgen.
- Havoleerlijn: de mentorlessen worden doorontwikkeld om de metacognitieve vaardigheden van leerlingen te versterken en zodoende de betrokkenheid bij het leerproces te vergroten. We zoeken naar mogelijkheden om meer aan te sluiten bij de praktische instelling van de havoleerling. Aan het einde van het schooljaar ligt er een plan.
- Passend onderwijs voor meer- en hoogbegaafde leerlingen. Er wordt een begin gemaakt om te onderzoeken wat we voor deze groep leerlingen kunnen betekenen. Drie docenten met enige, nog beperkte kennis van zaken (ontstaan in een driedaagse training) geven les in gymnasium 1 en gaan daar de leerlingen met een hoogbegaafdheidsprofiel coachen. Eén docent start met de opleiding tot hoogbegaafdheidscoördinator in januari 2020. Deze opleiding duurt 1,5 jaar. Een eerste plan ontstaat in 2019-2020 om in 2020-2021 tot een volwaardig beleidsplan te komen.
- Gepersonaliseerd leren in de bovenbouw. De eerste pilot wordt geëvalueerd. In 2019-2020 gaat dit project bijgesteld verder. Zie bijlage IV.

Professionalisering 2019-2020

De studiedagen staan in het teken van differentiëren/formatief handelen en het leerdoeldenken. Iedere sectie of delen van secties schrijven zich in voor het leerdoeldenken onder leiding van VO-Content in de persoon van Herman Rigter **of** voor het differentiëren/formatief handelen onder leiding van het CPS. Een sectie kan ook een eigen plan indienen.

De training voor Simulise voor alle docenten van leerjaar 1 vindt plaats op maandag 2 september en op een donderdagmiddag in november.

Studiedagen: 26 sept. 2019; 28 nov. 2019; 5 febr. 2020 8.30 – 16.30 uur

Training Simulise: 2 sept 2019 13.30 -16.30 uur voor alle docenten leerjaar 1

Start leerdoeldenken: 2 sept. 2019 13.30 – 16.30 uur

Professionalisering 2020-2021

Ook dit jaar staan de studiedagen in het teken van formatief handelen, differentiëren en leerdoeldenken. We voegen toe: online lesgeven, streaming van lessen en didactische werkvormen.

Er zijn 8 studiedagen om te besteden aan producten die met deze zaken te maken hebben. Iedereen maakt, liefst in duo's een persoonlijk plan en geeft aan welke producten je wilt ontwikkelen. Op de studiedagen werkt iedereen fysiek op school om de onderlinge samenwerking te zoeken.

De studiedagen zijn:

Week	Datum	Leerlingen zijn vrij/leerlingen werken thuis aan opgegeven leerdoelen/opdrachten (CAO dag onderwijsontwikkeling)
39	24/9 do	Afstandsonderwijs
41	5/10 ma	Afstandsonderwijs
46	13/11 vr	Afstandsonderwijs
48	25/11 wo	leerlingvrij
50	8/12 di	leerlingvrij
3	21/1 do	leerlingvrij
5	3/2 wo	Afstandsonderwijs
14	6/4 di	Afstandsonderwijs

Afgelopen jaren hebben we veel scholing ingekocht en dat heeft veel ideeën opgeleverd met de wens tijd te hebben één en ander uit te werken. Aan die wens wordt met het aantal studiedagen tegemoet gekomen. Er zijn ook collega's die ondersteuning willen bij de ontwikkeling van producten. Dat kan ook door in te tekenen op één van de volgende mogelijkheden.

I **Leerdoelendeken**: persoonlijke coaching is mogelijk door Herman Rigter van VO-Content

II **Formatief handelen, de basis**

voor iedereen die niet "Volg het leerproces effectief" heeft gevolgd in het verleden.
3 dagdelen training en een lesbezoek/coteaching

Dagdeel 1 op do 24 sept.

- Theoretische onderbouwing van formatief handelen
- Voorbeelden van werkvormen van formatief handelen
- Voorbereiden van formatief handelen

Praktijkleren (2 dagdelen met elk 4 bezoeken): Lesbezoek/co-teaching en nabespreking

Dagdeel 2 op woensdag 25 november

- Reflectie op ervaringen
- Een aantal effectieve leerstrategieën (retrieval en spaced practice, interleaving) worden toegelicht vanuit een kader hoe een brein leert. De mindset die daarvoor nodig is bij leerlingen en docenten wordt daarin meegenomen.
- Formatief handelen in de lesplanning
- Werken met de CurriculumKit: van leerdoelen naar eindopdracht
-

Opbrengsten

- Docenten beheersen een palet aan formatieve werkvormen en kunnen die inbedden in het curriculum
- Docenten herkennen de kracht van feedback
- Docenten kunnen werken met de CurriculumKit

III **Formatief handelen voor de gehele wiskunde sectie**

(aanvraag door collega's aanverwant vak is mogelijk)

Dag 1 (do 24 september 2020)

We kijken naar de plek en de functie van feedback in het geheel van de formatieve leercyclus. De functie van peerfeedback heeft daar ook een plaats in. We gaan uit van de volgende twee principes als het gaat om feedback:

Principe 1: feedback is meer werk voor de ontvanger om te verwerken dan de geveer om te geven;

Principe 2: peerfeedback levert vaak de geveer meer op dan de ontvanger.

In de bijeenkomst worden voorbeelden van werkvormen delen ter ondersteuning van beide principes toegepast (om te ervaren) en maken we de vertaling naar de wiskunde les. Aanwezigen gaan een gekozen werkvorm voorbereiden voor toepassen en collegiaal leren

We verkennen we de didactiek van online en hybride lesgeven van het vak wiskunde. Naast het in praktische werkvormen bekend raken met mogelijke (ICT) middelen, bespreken we vooral hoe deze de didactiek en lesopbouw kunnen versterken.

De nadruk ligt niet op het gebruik van het programma Teams, maar we kijken met name naar de mogelijkheden daarbuiten.

Dag 2 (ma 5 oktober 2020)

We kijken terug naar de opbrengst uit de praktijk van de vorige bijeenkomst en delen elkaar de toegepaste feedback praktijken met opgedane ervaring.

Een aantal effectieve leerstrategieën (retrieval en spaced practice, interleaving) worden toegelicht vanuit een kader hoe een brein leert. De mindset die daarvoor nodig is bij leerlingen en docenten wordt daar in meegenomen. Vanuit praktische voorbeelden komt de vertaling aan bod van die strategieën naar werkvormen bij het vak wiskunde. Deelnemers gaan aan de slag (bij voorkeur in duo's) om met één of meerdere strategieën de vertaling te maken naar hun lespraktijk en als voorbereiding op collegiaal leren.

Dag 3 (do 21 januari 2021)

We blikken de 3e bijeenkomst terug op de opbrengst van de vorige bijeenkomst en de opgedane ervaringen in de praktijk: die gaan we uitwisselen. Vlak voor de 3e bijeenkomst inventariseren we de leerbehoeftes. We kijken ook naar een duurzame borging van het ingezette traject binnen de sectie in verbinding met de schoolontwikkeling.

Opbrengsten

- Docenten van de sectie wiskunde beheersen een groter palet aan formatieve werkvormen en kunnen die inbedden in het curriculum
- Docenten herkennen de kracht van peerfeedback
- Docenten kunnen werken aan een meer open mindset bij leerlingen
- Docenten zijn bekend met effectieve leerstrategieën die het leren bevorderen vanuit daar aan gekoppelde formatieve werkvormen en formatief handelen

IV Digitaal lesgeven (via MS Teams)

Naar behoefte later gepland.

Bijlage I

Overzicht van de gesprekken met de sectieleiders in febr.-mrt 2019

Vak	Datum 2019	Onderwijskundige ontwikkeling	wens voor Studiedagen 2019-2020
Gs	14/2	Gerard maakt plan voor doorontwikkeling leerdoelenden	Leerdoelenden volgens eigen plan
BS	21/2	Goede slagen gemaakt met de lo app en differentiëren. Volgend jaar uitproberen en graag tijd om dit vanuit turnen uit te bouwen naar atletiek en spel.	Eigen plan met lo app
MN	5/3	Focus: formuleren van antwoorden en projecten Irij 2 aanpassen.	Mini leerdoelenden voor natuurkunde stuk leerjaar 1
Bio	15/2	Sectie erg nieuw. Gezamenlijk aandachtspunt: leerlingen komen voorbereid de les in.	Differentieren CPS
wi	5/3	Leerdoelenden ontwikkeld voor G3 en V4 wiB De sectie wil graag bereiken dat leerlingen niet tegen wiskunde opzien, succeservaringen beleven en zelfstandig (pro-actief)leren werken. Leerdoelenden is hier een middel toe. Uitbreiding naar B1 en B2 gewenst volgend jaar.	Leerdoelenden wiB in v4 en v5; G1 en G3
KT	8/3	De grammaticalijs van 1- 6 is in leerdoelen geformuleerd. De cultuurlijn is herzien in leerjaar 3,4 en 5. Het differentiëren krijgt vorm door te werken met skill-trees. Niet alle stof moet terechtkomen in skill-trees, waarmee de leerlingen zelfstandig werken, een deel van het plezier zit juist in het bezig zijn met elkaar. De komende jaren wil de sectie de leerdoelen verder uitwerken in werkvormen om gericht feedback te kunnen geven.	Als sectie meedoen aan scholing differentiëren.
Eco	5/3	Gamification geïmplementeerd door Floris, transfer naar collega's moet nog plaatsvinden. Formuleren heeft op havo veel aandacht gekregen. Wens is om leerjaar 3 te herzien: het rekenonderdeel moet gemoderniseerd worden; de lesbrief vervangen zodat er stof van leerjaar 4 naar leerjaar 3 gaat. Aandacht in het nieuwe programma voor differentiatie en spellen. Het gevolg is dat er in de bovenbouw havo meer tijd komt voor spellen en in de bovenbouw vwo voor onderzoek (WON).	Eigen plan: gebruiken voor het herschrijven van leerjaar 3 om het in 2020-2021 te implementeren en de gamification door de hele sectie te laten gebruiken.
Bedr.eco		Focus heeft gelegen op formuleren en het benoemen van een lesdoel aan het begin	Eigen plan: leerjaar 3, waarbij differentiatie duidelijk een rol

Vak	Datum 2019	Onderwijskundige ontwikkeling	wens voor Studiedagen 2019-2020
		van iedere les. Het ultieme doel is om zodanig te differentiëren dat leerlingen zelf aangeven wat ze nodig hebben. Het komende jaar ligt de focus op het ontwikkelen van een module in leerjaar 3 voor bedr.eco en het upgraden van de HBC.	speelt en HBC nieuwe ontwikkeling geven.
Fa	18/3	Leerdoeldenken is voor leerjaar 1 in ontwikkeling.	Doorgaan met leerdoeldenken. Leerjaar 1 uittesten en bijstellen. Leerjaar 2 ontwerpen.
En	11/3	Ontwikkeling methode leerjaar 1 en 2, differentiatie m.b.t. grammatica. Gebruik van formatieve toetsen. BB-programma is af, zelf ontwikkeld, werpt zijn vruchten af. Differentiatie bij V5 grammatica en bij de schrijfportfolio's. Duidelijk geïnstrueerde peer review wordt toegepast bij brieven. Nieuwe methode doortrekken in 23h en 3v. Twee duo's ontwikkelen dat met differentiatie.	Duo's die programma 3V en 3H ontwikkelen met aandacht voor differentiatie. Anderen doen mee aan training differentiëren van CPS.
Ne	11/3	Differentiatie over alle leerjaren heen gecombineerd met formatieve evaluatie heeft de nadruk gehad. Leerdoeldenken in 5 vwo m.b.t. betoog en beschouwing bevat goed tot dusver. Leerlingen krijgen meer grip op wat ze moeten leren. Komende jaren wil de sectie zich richten op maatwerk via leerdoelen, differentiëren en formatieve evaluatie.	Wellicht hele sectie bij leerdoeldenken? 2 docenten schrijven een jaarcurriculum voor leerjaar 1 en de anderen werken een beperkt project uit.
Lb	19/3	Leerlijn ontwikkeld: in de OB gaat het om kennisoverdracht (godsdienst), in de BB om een eigen visie op jezelf, de maatschappij (levensbeschouwing en burgerschapsvorming). Deze leerlijn kan nog scherper. Een leerlijn in identiteitsontwikkeling en wereldvisie. Leermateriaal wordt al helemaal zelf gearrangeerd. Wellicht leerdoeldenken in leerjaar 1 en 2 in de toekomst.	Eigen plan: kortere thema's ontwikkelen voor met name havo 4.
Ma	14/3	Differentiëren via leerpaden en flipping. Zo is er minder uitleg nodig en meer bespreking mogelijk en persoonlijke begeleiding. Test-correct volgend jaar inzetten.	Miniproject leerdoeldenken
Nat			
Ak	15/3	Er zijn eigen keuzes gemaakt m.b.t. de te behandelen onderwerpen. Lessen zijn leerdoelgericht. De komende jaren wil men de leerdoelen aan GeoFuture	Leerdoeldenken in leerjaar 3 en module Brazilië.

Vak	Datum 2019	Onderwijskundige ontwikkeling	wens voor Studiedagen 2019-2020
		koppelen om het hoogste doel, namelijk meer leerlingen interesseren voor aardrijkskunde te bereiken.,	
Sk	14/3	Gedifferentieerd lesgeven. Keuzes geven bv. toets of verslag. Tempoverschillen zijn lastig, omdat leerlingen steeds meer uit elkaar gaan lopen. Komend jaar alle ontwikkelde ideeën en formatieve toetsen in de leerlijn plaatsen.	Leerdoeldenken in leerjaar 3
Du	14/3	Verschillende leerlijnen zijn ontwikkeld, vooral ook de leeslijn levert veel op. I.v.m. keuze nieuwe methode lijkt leerdoeldenken heel interessant in leerjaar 2	Duo voor leerjaar 2 en de rest een miniproject.
mu	22/3	Theorie wordt steeds lastiger gevonden door leerlingen. Het muziek maken vinden leerlingen leuk. Leerlingen lijken moeizamer een bepaald gedrag aan te leren, dat de docent wenst in de les. Luistertoetsen gaan moeizamer door beperkte concentratie en beperkte leesvaardigheid. Leerlijn is aangescherpt door digitale methode in de bovenbouw. Keuze muziek versterken.	Wellicht miniproject met leerdoeldenken
bevo	2/4	Programma zelf doelgericht vormgegeven. Docenten kiezen eigen aanpak naar de vastgestelde doelen en gebruiken ook elkaars aanpak voor leerlingen. Opdrachten bijstellen met differentiatie naar eindproduct. Sectie wil progressie zichtbaar maken, moeten cijfers daarvoor afgeschaft worden? Fijne motoriek is bij leerlingen veel minder ontwikkeld. Link met technasium en MN opdrachten leggen.	Opdrachten bijwerken. Studiedagen: Laser leren gebruiken mt Hilco; kunstenaar met onderwijservaring uitnodigen om opdrachten te verfijnen.
OO			

Bijlage II

Projectplan Leerdoelenden op Melanchthon Bergschenhoek

mei. 2019

In het schooljaar 2018-2019 is de pilot Leerdoelenden op Melanchthon Bergschenhoek gestart¹¹. Alhoewel op het moment van dit schrijven de pilot nog zeker niet is afgerond, zullen de bevindingen tot nu toe aan de orde komen met een blik op de toekomst, waarin de koers en de hiervoor benodigde financiële middelen.

Leerdoelenden in het kort

Er is een beperkt aantal verplichte leerdoelen in de onderbouw en er zijn de wat uitgebreidere examendoelen in de bovenbouw. Deze doelen zijn niet in leerlingentaal omschreven en redelijk abstract van aard. Bij het leerdoelenden gaat het erom dat leerdoelen op het gebied van kennis, vakvaardigheden en competenties in leerlingentaal worden omschreven met alle tussendoelen (succescriteria) die nodig zijn om een doel te behalen. Deze leerdoelen gaan verder dan de verplichte doelen vanuit de overheid, De docenten en eventueel leerlingen bepalen de uiteindelijke leerdoelen in het programma. Waar bij het werken vanuit een methode de uitgever en de auteurs de interpretatie van de kerndoelen bepalen, doet de docent dit nu zelf. (WAT)

Vanuit de leerdoelen, bepalen de docenten verschillende aanpakken om de doelen te bereiken. Door de individuele docent en zelfs door een leerling kan voor een verschillende aanpak worden gekozen. (HOE)

Na het vaststellen van de aanpak bepalen de docenten waarmee er wordt gewerkt. De laatste stap is het verzamelen van het materiaal. Dit materiaal kan uit het leerboek komen, maar dat hoeft niet. Het is overigens niet de bedoeling dat de docent al het materiaal zelf gaat schrijven, daar ontbreekt eenvoudigweg de tijd voor. De docenten arrangeren het materiaal vanuit verschillende bronnen. (WAARMEE)

In de whitepapers van VO-content¹² wordt het concept leerdoelenden uitgebreid beschreven op docent- en op schoolleidingniveau.

Waarom willen we het leerdoelenden invoeren?

De afgelopen jaren zijn we op zoek om het eigenaarschap bij de leerling voor zijn leerproces te vergroten. We beogen de motivatie van leerlingen te vergroten, een passieve houding om te buigen naar een actieve houding. Deci en Ryan betogen in hun veel aangehaalde zelfdeterminatietheorie (2000) dat autonomie in combinatie met verbondenheid en competentie de motivatie verhoogt. Daarnaast is het belangrijk dat leerlingen succeservaringen opdoen om vertrouwen te hebben of te krijgen in hun eigen ontwikkelingsmogelijkheden.

We willen daarom meer maatwerk leveren, echter zonder in te boeten op de sociale context, de relaties tussen leerlingen en de relatie docent-leerling. Leren in groepsverband blijft van belang. Maatwerk moet niet leiden tot individueel onderwijs.

Daarnaast is het een uitgangspunt in onze school dat de docent de professional is, die het leerproces vanuit zijn expertise vormgeeft. De docenten hebben veel autonomie binnen de kaders van overheidswege en de schoolbrede kaders. Leerdoelenden doet aan docenten en leerlingen recht. De docenten binnen een sectie bepalen gezamenlijk de leerdoelen (en tussendoelen), de individuele docent

¹¹ Aanvraag gelden onderwijsontwikkeling juni 2018

¹² Whitepapers leerdoelenden voor de docent en voor de schoolleiding

bepaalt hoe hij/zij het leerdoel bereikt. De leerlingen krijgen meer grip op hun eigen leerproces, er is differentiatie mogelijk.

Vanuit het leerdoeldenken kan het eigenaarschap bij de leerling meer vorm krijgen. Differentiatie, formatieve evaluatie, het geven van effectieve feedback en het gebruik van een rooster op maat voor een afgebakende groep leerlingen, kunnen onder de paraplu van het leerdoeldenken uitgebouwd worden.

Bevindingen van september 2018 tot april 2019

Aan het begin van het lopende schooljaar zijn er negen docenten gestart met leerdoeldenken. Allemaal hebben ze onder leiding van Herman Rigter van VO-content in zes bijeenkomsten, waarvan de laatste nog moet plaatsvinden, zich verdiept in het gedachtegoed van het leerdoeldenken. Drie duo's in de secties Frans, wiskunde en geschiedenis zijn aan de slag gegaan met het ontwerpen van een curriculum van een leerjaar. Naast de scholing kunnen zij in duo's een dagdeel per week werken aan het ontwerpen en vormgeven van een jaarcurriculum .

Drie individuele docenten (aardrijkskunde, Nederlands en filosofie/wetenschapsoriëntatie) hebben een klein onderdeel van hun programma vormgegeven op de wijze van het leerdoeldenken.

Tot begin februari is er gewerkt aan de leerstof voor het tweede halfjaar. Vanaf februari/maart wordt het ontwikkelde curriculum in de praktijk gebracht, één en ander bijgesteld en het ontwerp voor het eerste halfjaar gemaakt. Volgend schooljaar kan dan het hele schooljaar worden ingevuld met het ontwikkelde curriculum. Bij de sectie Frans is dit in die zin niet gelukt, dat het niet goed mogelijk is in het tweede halfjaar te starten, omdat de manier van werken dusdanig is aangepast dat de leerlingen ook het aangepaste programma van het eerste halfjaar gevolgd moeten hebben voor het vervolg. De sectie Frans zal daarom volgend schooljaar in hun leerjaar (brugklas) het hele ontwikkelde curriculum toepassen en bijstellen.

Voorwaarde was dat de hele sectie betrokken is bij de ontwikkeling. Immers: iedere docent moet de doelen omarmen om er vervolgens op een eigen wijze, waarvoor wel aanpakken worden aangereikt, vorm aan te geven. Ook de toetsing wordt met elkaar afgestemd. Dit is tot dusver goed gelukt. Alle docenten in het betreffende leerjaar gaan met de ontwikkelde curricula aan de slag.

De ervaringen tot dusver opgedaan zijn positief. Natuurlijk is dit nog beperkt, omdat de echte uitvoering net gestart is. Zo kregen de leerlingen in havo 5 één van de examenonderdelen geschiedenis uitgewerkt in leerdoelen (om meer structuur in de complexe examenstof te creëren voor de leerlingen). Hierbij worden niet alleen de leerdoelen van de betreffende les geformuleerd, maar van het complete onderwerp. Aan de leerdoelen worden ook begrippen gekoppeld die nodig zijn om het leerdoel goed uit te kunnen werken als leerling. Elk leerdoel heeft ook zijn eigen plekje binnen de taxonomie van Bloom, zodat leerlingen ook worden uitgedaagd om de stof op het juiste niveau te beheersen. Je kan zelfs zover gaan dat je als docent verschillende routes formuleert om de doelen te behalen. Dit roept reacties op als: "Mevrouw heeft u dit ook voor de andere onderwerpen, dit is echt handig!" Het geeft de leerling houvast en overzicht.

De positieve energie, passie en creativiteit zijn geweldig om te zien. Bepalend hiervoor is ons inziens dat de collega's in duo's op een vastgestelde tijd gezamenlijk kunnen werken aan deze grote en belangrijke opdracht.

Leerdoeldenken 2018-2020 Toevoegingen mei 2020 in geel

Vak	Leerjaar	Wat?
Frans	Leerjaar 1	Geheel nieuw curriculum, veel aandacht voor basiskennis vanuit dagelijkse situaties. Eigen site ontworpen, geen boek nodig. 2020-2021: leerjaar 2 vormgeven vanuit ldd en eigen site.
Wiskunde	1 en 3 gymnasium 4 en 5 vwo wiskunde B	Gymnasium ivm beperkte contacttijd ten opzichte van atheneum. Methode wordt nog wel veel gebruikt. 2020-2021: gymnasium 2 2020-2022: Havo 4 en 5 wiskunde B (2 jaar nodig) ¹³
Geschiedenis	Leerjaar 3 Gehele bovenbouw	Historische vaardighedenlijn ontwikkeld. Aantal onderwerpen beperkt om de diepte in te kunnen gaan. Met een LOF subsidie vorm gegeven. 2020-2022: eigen materiaal leerjaar 3 ontwerpen
Nederlands	Leerjaar 1 4 en 5 vwo	Spelling en interpunctie, door uitval docent gedurende het hele jaar niet helemaal af 2020-2021: even pas op de plaats, ontwikkelde materiaal evalueren en bijstellen op studiedagen Betoog en beschouwing
Wetenschapsoriëntatie	4 vwo	Thema: EigenWijs. Centraal staat een ontwikkeling van de kritisch-wetenschappelijke grondhouding (leerlijn 1, academisch referentiekader WON); kritisch kunnen denken. 2020-2021 vak wordt Academische Vaardigheden met licentie van OCW.
Aardrijkskunde	3 vwo 5 havo	Geofuturemodule ruimtelijk ontwerp Brazilië is nieuw onderwerp. Ontworpen module gaat in 2019-2020 vorm krijgen.
Duits	Alle leerjaren	Vaardighedenlijn schrijven en spreken. 2020-2021: leesvaardigheidslijn ontwikkelen, 2 personen per bouw
Scheikunde	3 vwo	Werken met weinig cijfers
M&N	Leerjaar 1	Natuurkunde module 2020-2022: Wens is heel leerjaar 1 en 2 te ontwikkelen.
Filo	Leerjaar 4	

Blik op de toekomst

In onze zoektocht naar maatwerk willen we het leerdoeldenken verder uitbouwen. Enerzijds zullen de secties, die nu gestart zijn in een leerjaar, meer leerjaren ontwikkelen. Anderzijds zijn er andere secties, die ook het leerdoeldenken willen omarmen. Onderaan dit stuk staat een tabel met alle secties en hun status van ontwikkeling op dit moment.

Om in 2019-2022 te bereiken dat er 10-12 secties het leerdoeldenken implementeren, moeten er jaarlijks drie secties aanhaken. Deze secties ontwikkelen een jaarcurriculum in een duo met draagvalk van de gehele sectie. Het ontwikkelen van het hele curriculum zal per sectie ongeveer vijf jaar vergen.

¹³ Sinds de invoering van het nieuwe curriculum is gebleken dat de stof die behandeld wordt in de methode te veel is om in 2 schooljaren op tijd af te ronden voor het CSE.

Begeleiding in de vorm van scholing is onontbeerlijk in de eerste jaren (2018-2020). Daarna is er voldoende expertise in school aanwezig.

Naast de vakinhoud qua kennis en vaardigheden, worden de vakoverstijgende competenties als samenwerken, zelfverantwoordelijk leren, presenteren, reflecteren en onderzoeken opnieuw ontwikkeld vanaf de brugklas middels opdrachten waardoor er een portfolio ontstaat. We willen onderzoeken hoe deze opdrachten één geheel kunnen vormen met het leerdoeldenken.

Overzicht leerdoeldenken over de secties, stand mei 2020

Vak	Stand mei 2020	Ontwikkeling 2020-2021
Nederlands	Leerjaar 1 spelling en interpunctie Project 4 en 5 vwo betoog/beschouwing.	Leerjaar 1 evalueren en bijstellen
Frans	2019-2020 brugklas geheel nieuw curriculum en eigen materiaal	Leerjaar 2 eigen materiaal ipv boek ontwerpen
Duits	Leerlijn schrijven en spreken voor leerjaar 1-6	Leerlijn lezen voor leerjaar 1-6
Engels		
Klassieke talen	Werken vergaand met leerdoelen adhv de methode.	
muziek	Leerdoeldenken niet geschikt.	
beeldend	idem	
KA		
CKV		
MN	Miniproject leerjaar 1 natuurkunde	Leerjaar 1
Natuurkunde		
Scheikunde	Leerjaar 3 vwo	
biologie		
wiskunde	1 en 3 gymn 3 ath. voorzichtig begin 4 vwo wiskB 5 vwo wiskB	2 gymn. 4 en 5 havo wiB
Economie		
Bedrijfseconomie		
Aardrijkskunde	Leerjaar 3 module	
Geschiedenis	Leerjaar 3 Gehele bovenbouw havo en vwo	Materiaal ipv boek ontwerpen leerjaar 3
maatschappijleer	module leerdoeldenken	
levensbeschouwing		
filosofie	Vwo 4, kenleer en wetenschapsfilosofie Tweede halfjaar.	
WO	4 vwo, eigen programma	
BS	Zetten zeer leerdoelgericht werken op via lo app	

Bijlage III Ontwikkeling competenties moet nog aangevuld

Bedoeling

Een van onze slogans is dat we op Melanchthon leren in het leven. Daarbij hechten we veel waarde aan het beheersen van verschillende competenties en willen we de focus van het onderwijs juist ook op het ontwikkelen van deze competenties leggen (en niet alleen op het halen van hoge cijfers). Reflecteren, samenwerken en zelfstandigheid zijn allemaal zaken die ook mooi passen binnen het eigenaarschap welke we bij de leerlingen willen bevorderen. Daarnaast merken we dat leerlingen graag bewijsmateriaal verzamelen van wat ze leren, kennen en kunnen. Het vastleggen van de groei en ontwikkeling van een leerling (door de leerling!) kan zorgen voor een portfolio welke de leerling mee kan nemen na zijn middelbare schooltijd.

Huidige situatie

Ondanks dat we allemaal het belang van de competenties inzien en we het belangrijk vinden, merken we dat het erg lastig is om het competentieonderwijs goed neer te zetten binnen onze verschillende leerjaren. De afgelopen jaren is er gewerkt met een lessenserie in de brugklas (mentoraat). Hierin worden de verschillende competenties nader uitgewerkt, zodat de leerlingen een basisbegrip hebben wat de verschillende competenties inhouden en hoe ze eraan kunnen werken in de vaklessen.

Het papieren leerlingenboekje (met rubrics) hebben we de laatste 2 jaren niet meer ingezet. De leerlingen krijgen nog wel een competentierapportage tegelijk met het cijferrapport. Deze rapportage bestaat uit letters (A t/m D) welke docenten invullen. C is gemiddeld. Alles wat daarvan afwijkt, wordt ingevuld door de docent.

Waarom werkt dit niet meer? Het blijkt moeilijk om het in de lessen te implementeren. De papieren versie is niet meer van deze tijd. Docenten geven aan dat ze vaak te weinig tijd hebben om veel aandacht te besteden aan het "scoren" van competenties. Dat wil overigens niet zeggen dat er geen aandacht aan geschonken wordt! Leerlingen ervaren het scoren van de competenties op dit moment te vaak als een afrekenmodel, omdat docenten ze erg laat invullen en ze dus geen mogelijkheid meer hebben om op deze competenties vooruitgang te laten zien. Daarnaast zouden we graag zien dat de leerling eigenaar wordt van zijn eigen ontwikkeling. Daarvoor is het huidige systeem niet ideaal.

Op weg naar een nieuwe vorm van competentie-onderwijs

- De leerling is de eigenaar van het digitale portfolio, dat gemaakt wordt in het programma Simulise.
- De competentierapportage (+ reflectieformulieren) wordt vervangen door het portfolio. Het portfolio wordt gebruikt tijdens het voortgangsgesprek. In SOM worden alleen inzet en inzicht nog ingevuld naast de cijfers.
- Feedback kan gegeven worden door medeleerling, docent, ouder, en altijd door de leerling zelf
- Er komen 5 centrale competenties, te weten: Zelfverantwoordelijk leren, Onderzoeken, Samenwerken, Presenteren en Reflecteren.
- Elke sectie kijkt wanneer ze welke competentie kunnen inweven in hun lessen. Per schooljaar biedt een sectie minimaal 2 competentie-opdrachten aan.
- De al aanwezige rubrics worden geredigeerd en uitgebreid waar nodig.
- In het schooljaar 2019-2020 begint de brugklas en vervolgens groeit het systeem mee met de leerling.

Er draait van maart tot juli 2019 een pilot in B6. Vijf collega's hebben een training gevolgd (op school, aangeboden door Simulise) en hebben een opdracht in Simulise gehangen en dus de eerste stappen kunnen zetten in dit systeem. De ervaringen zijn positief.

Wat betekent dit voor de lesgevende docenten in klas 1 en de secties?

- Maandagmiddag 2 september is er een training in het gebruik van Simulise voor alle docenten van leerjaar 1.
- Deze docenten kiezen 2 opdrachten/competenties voor leerjaar 1 om in de lessen te implementeren
- De competentierapportage wordt vervangen door het digitale portfolio. Dit betekent dat alleen nog inzet/inzicht ingevuld moet worden in SOM.
- In november is er een vervolgtraining voor alle docenten van leerjaar 1 op een donderdagmiddag.
- De rubrics worden aangepast. Dit is nog een flinke klus. Wie kan hierin meedenken/werken?

Bijlage IV Gepersonaliseerd leren

Gepersonaliseerd leren met een rooster op maat ...

In het onderwijs op MB zijn we op zoek naar vormen van gepersonaliseerd leren. Dat betekent dat de leerroute per leerling kan verschillen, passend bij een ieders capaciteiten, attitude en inzet. Dat gebeurt op verschillende manieren: soms in de les, allerlei plusprogramma's naar keuze, versneld examen, examen in een vak op een hoger niveau en dergelijke.

Kan leerdoelendenken hierbij een rol spelen?

Voor wie?

- Excellente leerlingen die gemotiveerd zijn en goed kunnen plannen
- Slimme leerlingen maar minder gemotiveerd
- Leerlingen met een persoonlijke problematiek
- Leerlingen met extra vakken, vervroegd examen, **examen op een hoger niveau** e.d.
- Doorsnee leerlingen

Bij gepersonaliseerd leren zijn o.a. de volgende vragen van belang:

- Kennen we de onderwijsbehoeften van onze leerlingen?
- Weten we wat deze leerling sterk motiveert?
- Kennen we de speciale talenten en eigenschappen van deze leerling?
- Leren we de leerlingen zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun leren?
- Hoe begeleiden we de leerlingen intensief/optimaal?
- **Hoe geven we de leerlingen effectief feedback waarbij we ze helpen te reflecteren op hun leerproces?**

Wat houdt een rooster op maat in?

De leerling stelt voor maximaal 5 blokken per week een eigen rooster samen.

Een aantal voorbeelden: je kunt de les van een extra vak volgen door een ander vak niet te volgen; je doet een buitenschoolse activiteit die bijdraagt aan je ontwikkeling (betaald werk mag niet); je geeft een plusprogramma aan de onderbouw; je doet een plusprogramma; je bent een actieve juniormentor; je bent goed in de talen, hebt moeite met wiskunde en gaat daarom wiskunde doen in plaats van Engels.

Het is de bedoeling dat de leerling een duidelijk plan heeft voor het uitroosteren van lessen.

De leerling krijgt hierin begeleiding van een coach waarbij geregeld besproken wordt hoe het traject verloopt, wat de doelen zijn en of de doelen bereik zijn.

In SOM geeft de administratie met GL aan dat een leerling absent is vanwege gepersonaliseerd leren.

Er zijn wel wat randvoorwaarden voor de leerling:

- **Van ieder vak wordt minstens 1 blok per week gevolgd.**
- Je vult je eigen rooster in op een digitaal formulier voor de volgende week. In dit formulier geef je de uit te vallen lessen aan en de vervangende activiteit. Uiterlijk maandag 10 uur is het ingevuld voor de betreffende week ingeleverd bij de administratie. Niet op tijd ingeleverd betekent die week geen gepersonaliseerd leren

- Je reflectie op jouw gepersonaliseerde leren is zeer van belang, noteer je bevindingen op het digitale formulier. Het digitale formulier zet je ook in je map op Itslearning in het vak gepersonaliseerd leren.
- Als je blok 1 op maandag wilt uitroosteren, moet je het formulier al op vrijdag ingeleverd hebben.
- Toetsen, opdrachten voor een cijfer, practica, handelingsdelen en samenwerkingsopdrachten mag je uiteraard niet missen.
- De vervangende activiteit draagt bij aan je ontwikkeling; betaald werk mag niet.
- Je wordt gecoacht, reflecteren is hierbij een belangrijke competentie.
- Na 2 maanden bepaal je samen met je coach of je dit traject voortzet of dat het toch geen goed idee is voor jou.
- Op elk moment kan dit traject worden stop gezet, bijvoorbeeld als er niet wordt voldaan aan de voorwaarden

Hoe kan een leerling meedoen?

Leerjaar 4

Door een motivatiebrief te sturen aan het afdelingshoofd. De brief wordt mede ondertekend door de ouder(s)/verzorger(s)

Leerjaar 5 en 6

Als een leerling al eerder heeft meegedaan aan gepersonaliseerd leren dan is een motivatiebrief niet nodig. Wel zien we dan graag op papier in een soort vooruitblik wat de plannen zijn met de vrijgekomen onderwijstijd. De vooruitblik levert de leerling in bij het afdelingshoofd.

In de examenklassen is de mentor tevens de coach.

Bijlage 5: Kaders sectieplan versie 2020-2021

Voor de jaren 2019-2022 is een onderwijsontwikkelpunten geschreven, de licht aangepaste en bijgestelde versie 2020-2021 is te vinden in de map onderwijspeerpunten op het docentenplein in Itslearning .

We streven ernaar dat leerlingen **meer grip krijgen op hun eigen leerproces en daardoor met meer betrokkenheid naar school gaan**. Wat zou het mooi zijn als het behaalde cijfer niet meer de grootste focus en motivatiebron is, maar het behaalde doel. Het aantal cijfers zal dan ook kunnen verminderen, waardoor de door leerlingen (te) hoog ervaren toetsdruk kan afnemen. De instrumenten die we daarvoor willen hanteren zijn het leerdoeldenken, differentiatie in de les, formatieve evaluatie, het geven van effectieve feedback en het opnieuw vormgeven van ons competentieonderwijs.

De commissie toetsbeleid zal het werk voortzetten komend schooljaar om tot aanbevelingen te komen rond toetsing. Ook onderzoeken we hoe we de organisatie rond gepersonaliseerd leren beter vorm kunnen geven. (o.a onderzoek naar flexrooster).

Behouden

Vanuit de sectieplannen 2013-2018 is het belangrijk een aantal goede zaken, die tot stand zijn gebracht te behouden. Daarbij denken we aan:

- TaalCentraal: de aandacht voor taalonderwijs in alle vakken.
- Het starten van de les met lesdoelen en het evalueren van de lesdoelen in die les(senreeks).
- Het afnemen van ten minste één (determinerende) toets volgens KIT, RTTI of KTA per periode.

Deze punten blijven we monitoren met elkaar en moeten als vanzelfsprekend in onze lessen aanwezig zijn.

Professionalisering 2020-2021

Ook komend jaar staan de studiedagen in het teken van formatief handelen, differentiëren en leerdoeldenken. We voegen toe: online lesgeven, streaming van lessen en didactische werkvormen daarbij.

Er zijn 8 studiedagen om te besteden aan producten die met deze zaken te maken hebben. Iedereen maakt, liefst in duo's een persoonlijk plan en geeft aan welke producten je wilt ontwikkelen. Op de studiedagen werkt iedereen fysiek op school om de onderlinge samenwerking te zoeken.

De studiedagen zijn:

Week	Datum	Leerlingen zijn vrij/leerlingen werken thuis aan opgegeven leerdoelen/opdrachten (CAO dag onderwijsontwikkeling)
39	24/9 do	Afstandsonderwijs
41	5/10 ma	Afstandsonderwijs
46	13/11 vr	Afstandsonderwijs
48	25/11 wo	leerlingvrij
50	8/12 di	leerlingvrij
3	21/1 do	leerlingvrij
5	3/2 wo	Afstandsonderwijs
14	6/4 di	Afstandsonderwijs

Afgelopen jaren hebben we veel scholing ingekocht en dat heeft veel ideeën opgeleverd met de wens tijd te hebben één en ander uit te werken. Aan die wens wordt met het aantal studiedagen tegemoet

gekomen. Er zijn ook collega's die ondersteuning willen bij de ontwikkeling van producten. Dat kan ook door in te tekenen op één van de volgende mogelijkheden.

I **Leerdoelendenken**: persoonlijke coaching is mogelijk door Herman Rigter van VO-Content

II **Formatief handelen, de basis**

voor iedereen die niet "Volg het leerproces effectief" heeft gevolgd in het verleden.

3 dagdelen training en een lesbezoek/coteaching

Dagdeel 1 op do 24 sept. 8.30 -12.30 uur

- Theoretische onderbouwing van formatief handelen
- Voorbeelden van werkvormen van formatief handelen
- Voorbereiden van formatief handelen

Praktijkleren (moment nog af te spreken): Lesbezoek/co-teaching en nabespreking

Dagdeel 3 op woensdag 25 november 8.30 -12.30 uur

- Reflectie op ervaringen
- Een aantal effectieve leerstrategieën (retrieval en spaced practice, interleaving) worden toegelicht vanuit een kader hoe een brein leert. De mindset die daarvoor nodig is bij leerlingen en docenten wordt daarin meegenomen.
- Formatief handelen in de lesplanning
- Werken met de CurriculumKit: van leerdoelen naar eindopdracht

Opbrengsten

- Docenten beheersen een palet aan formatieve werkvormen en kunnen die inbedden in het curriculum
- Docenten herkennen de kracht van feedback
- Docenten kunnen werken met de CurriculumKit

III **Formatief handelen voor de gehele wiskunde sectie**

(aanvraag door collega's aanverwant vak is mogelijk)

Dag 1 (do 24 september 2020) 8.30 – 16 uur

We kijken naar de plek en de functie van feedback in het geheel van de formatieve leercyclus. De functie van peerfeedback heeft daar ook een plaats in. We gaan uit van de volgende twee principes als het gaat om feedback:

Principe 1: feedback is meer werk voor de ontvanger om te verwerken dan de gever om te geven;

Principe 2: peerfeedback levert vaak de gever meer op dan de ontvanger.

In de bijeenkomst worden voorbeelden van werkvormen delen ter ondersteuning van beide principes toegepast (om te ervaren) en maken we de vertaling naar de wiskunde les. Aanwezigen gaan een gekozen werkvorm voorbereiden voor toepassen en collegiaal leren

We verkennen we de didactiek van online en hybride lesgeven van het vak wiskunde. Naast het in praktische werkvormen bekend raken met mogelijke (ICT) middelen, bespreken we vooral hoe deze de didactiek en lesopbouw kunnen versterken.

De nadruk ligt niet op het gebruik van het programma Teams, maar we kijken met name naar de mogelijkheden daarbuiten.

Dag 2 (ma 5 oktober 2020) 8.30 -12.30 uur

We kijken terug naar de opbrengst uit de praktijk van de vorige bijeenkomst en delen elkaar de toegepaste feedback praktijken met opgedane ervaring.

Een aantal effectieve leerstrategieën (retrieval en spaced practice, interleaving) worden toegelicht vanuit een kader hoe een brein leert. De mindset die daarvoor nodig is bij leerlingen en docenten wordt daar in meegenomen. Vanuit praktische voorbeelden komt de vertaling aan bod van die strategieën naar werkvormen bij het vak wiskunde. Deelnemers gaan aan de slag (bij voorkeur in duo's) om met één of meerdere strategieën de vertaling te maken naar hun lespraktijk en als voorbereiding op collegiaal leren.

Dag 3 (do 21 januari 2021) 8.30 – 12.30 uur

We blikken de 3e bijeenkomst terug op de opbrengst van de vorige bijeenkomst en de opgedane ervaringen in de praktijk: die gaan we uitwisselen. Vlak voor de 3^e bijeenkomst inventariseren we de leerbehoeftes. We kijken ook naar een duurzame borging van het ingezette traject binnen de sectie in verbinding met de schoolontwikkeling.

Opbrengsten

- Docenten van de sectie wiskunde beheersen een groter palet aan formatieve werkvormen en kunnen die inbedden in het curriculum
- Docenten herkennen de kracht van peerfeedback
- Docenten kunnen werken aan een meer open mindset bij leerlingen
- Docenten zijn bekend met effectieve leerstrategieën die het leren bevorderen vanuit daar aan gekoppelde formatieve werkvormen en formatief handelen

IV Digitaal lesgeven (via MS Teams)

Naar behoefte later gepland.

Wat komt er in het sectieplan 2020-2021?

Iedere collega geeft aan welke onderwijsontwikkeling hij/zij wil vormgeven op het gebied van differentiëren, formatief handelen met effectieve feedback en/of leerdoeldenken. Dat resulteert in een aantal producten, die op de studiedagen gemaakt kunnen worden. Aan te raden is om dit in een duo te doen, omdat er veel mogelijkheden tot samenwerking zijn op de studiedagen.

Het sectieplan bestaat zodoende uit een aantal persoonlijke ontwikkelingsplannen. Daarnaast kunnen er sectie-eigen doelen worden opgenomen, waaronder een reflectie op wat je behouden wilt uit het onderwijs op afstand van de afgelopen periode. Dat is belangrijk voor onze toekomstvisie. Op de eerste schooldagen 31/8 en 1/9 zal er sectietijd ingeruimd worden om te werken aan het sectieplan.

Het sectieplan wordt uiterlijk 11 september 2020 ingeleverd per mail bij Els.

Op 3/2 houden we wederom een onderwijsmarkt waarin alle ontwikkelde producten met betrekking tot differentiëren in de les en het leerdoeldenken getoond worden aan elkaar. Tijdstip volgt nog.

Bijlage 6: Pilot streamen van lessen

Document naar aanleiding van Pilot lessen streamen, juni 2020

door Karin van Steenis

In Corona-tijd waarbij niet alle leerlingen en docenten naar school mochten en konden komen, hebben we uitgeprobeerd hoe het is om lessen te streamen: de halve klas (fysiek) in het lokaal en tegelijk de halve klas (online) via Microsoft Teams in één les.

Vier onderbouwklassen (H2b, B5, B6 en B7) en zo'n 15 docenten hebben aan deze proef meegedaan.

In dit document heb ik de bevindingen van de collega's en leerlingen verzameld, trek ik conclusies en doe ik een aanbeveling voor 2 mogelijke situaties.

Pilot lessen streamen

Hoewel het idee van de pilot door de meesten met weinig enthousiasme werd ontvangen (planningen die voor de zoveelste keer omgegooid werden), is iedereen er vol voor gegaan en was het erg interessant om mee te maken.

Na de pilot heb ik de docenten en leerlingen onderstaande vragen gesteld om te kunnen bepalen wat we er nu uit kunnen halen voor de toekomst. Hieronder staan de vragen met steeds een samenvatting van alle reacties.

- Wat vond je van de pilot?

De docenten die op school les hebben gegeven vonden het vooral fijn om de leerlingen weer in het echt te kunnen zien. Door de contactmomenten is er meer continuïteit maar het was wel erg wennen om weer op een nieuwe manier te moeten werken. Er zaten meer nadelen aan dan voordelen.

De leerlingen vonden het allemaal gezellig en leuk om weer op school te zijn en om eindelijk de klasgenoten weer te kunnen zien. Maar omdat iedereen elkaar zo lang niet had gezien was het wel vaak onrustig want de leerlingen hadden elkaar zoveel te vertellen.

- Wat ging tijdens de lessen goed en wat ging fout?

Écht contact maken – ook met de leerlingen thuis – ging bij sommige docenten heel goed: zij hebben steeds opgelet of zij voor de leerlingen thuis goed te verstaan waren en of de online leerlingen alles goed konden zien. Wat ook werkte: een deel van de les met beide groepen werken en een deel van de les alleen met de groep in de klas werken terwijl de online leerlingen dan zelfstandig aan een huiswerkopdracht werken.

Wat in deze situatie enorm lastig bleek te zijn is het verdelen van je aandacht over de twee groepen; er komt geen vaart in je les waardoor je heel veel vraagt van het geduld van de leerlingen, vnl van de groep op school. Of je geeft vooral aandacht aan de leerlingen in de klas omdat het tempo in de klas hoger ligt dan bij de leerlingen die de les online volgen (ze hebben de vraag niet goed verstaan, hebben hun microfoon nog niet aanstaan terwijl ze al praten, hebben niet door tegen wie je het precies hebt; hier vallen heel veel stiltes). Daarbij heb je geen goed zicht op wat de online leerlingen doen. Het is lastig om ze bij de les te betrekken én om ze betrokken te houden. Hierdoor is de lesinhoudelijke meerwaarde voor de online leerlingen laag.

Het technische deel leverde de meeste problemen op:

- installeren van alles aan het begin van de les is tijdrovend,
- geen idee hoe zo'n Jabra nou precies werkt want we hebben geen uitleg gekregen,

- niet iedereen was tevreden over het volume van de Jabra,
- het scherm van de laptop op het digibord delen lukte niet,
- powerpoint op het digibord en tegelijkertijd de leerlingen op je laptop zien lukte niet,
- ondanks van alles uitproberen het toch niet optimaal werkend kunnen krijgen en het erbij laten zitten omdat de lestijd voorbij vliegt,
- het was lastig om het geluid goed hoorbaar en het beeld goed leesbaar te krijgen; met de docent thuis is hij moeilijk te verstaan als er in de klas wat geroezemoes is, met de docent op school kunnen de leerlingen thuis de leerlingen in de klas niet altijd goed verstaan. Daarnaast is het beeld soms wazig waardoor aantekeningen niet te lezen zijn,
- de batterijen van het toetsenbord bij het digibord waren leeg, dus het digibord werd niet gebruikt – een andere docent heeft het toetsenbord in het beeldscherm gebruikt en daarna op de laptop het wachtwoord moeten veranderen omdat de leerlingen in de klas aanwezig waren bij het inloggen,
- gebruik van Microsoft Teams op 3 devices tegelijk: digibord (voor geluid), laptop (voor beeld) én telefoon (om zelf steeds in beeld te blijven) maar na 1 les is je batterij bijna leeg – zowel die van je telefoon als die van jezelf.

De leerlingen vonden het fijn om de lessen weer in het echt te kunnen volgen omdat zij de uitleg en informatie dan beter begrepen en makkelijker vragen ter controle konden stellen. In de klas was het wel onrustiger omdat de leerlingen elkaar lang niet hadden gezien en met elkaar wilden praten. Ook was het grappig om de online leerlingen op het bord te kunnen zien.

Wanneer de leerlingen de lessen online volgden was de uitleg niet altijd goed te verstaan door verbingsproblemen of omdat de leerlingen in de klas aan het fluisteren waren; dat hoorden de online leerlingen heel goed en dan was de docent niet meer te verstaan.

Ander veel genoemd negatief punt is dat sommige docenten vooral aandacht aan de leerlingen in de klas gaven en niet tegen de online leerlingen praatten. Daarnaast vonden de online leerlingen het vervelend als zij steeds tegen de rug van de docent aankeken of als de docent buiten beeld stond.

- Wat heb je gemist of wat had het makkelijker kunnen maken?

Met stip op 1 bij de vraag wat we gemist hebben staat een uitleg voor het technische gedeelte en/of een duidelijke handleiding. Als we vooraf met elkaar hadden kunnen oefenen was het waarschijnlijk soepeler gegaan. Hoewel we onze informatie, tips en tips met elkaar gedeeld hebben via mail of bij elkaar hebben gekeken, hebben we het gevoel dat we zelf het wiel moesten uitvinden.

Over de Jabra zijn we niet allemaal positief; als het maximaal volume 2x zo hard had gekund had dit het wel makkelijker gemaakt. En daarnaast een tool die meteen je geschreven aantekeningen (duidelijk leesbaar) digitaal maakt. Bestaat zo iets?

Lessen van 45 minuten bleken te kort. Dit had vooral met de lange opstart van de les te maken.

Daarbij ging er ook nog eens 5 minuten van je les af omdat de volgende docent het lokaal al in kwam om zijn les soepel op te kunnen starten. In deze wisselmomentjes spraken we elkaar ook over wat goed en niet goed ging. Het zou fijner zijn geweest als we een langer wisselmoment tussen de lessen hadden gehad. Zo'n gestreamde les is zeer intensief!

De leerlingen hebben vooral het kletsen met vrienden/vriendinnen in de pauzes gemist. Daarnaast geven leerlingen aan dat zij het contact met de docent het meest hebben gemist omdat de communicatie online soms niet zo best was.

Volgens de leerlingen had een dubbel lokaal waarvan de schuifdeur open had gestaan het makkelijker kunnen maken want dan hadden alle leerlingen gewoon naar school kunnen komen met in acht

neming van de 1,5 meter. Dit geeft wel aan dat de leerlingen liever op school dan online de lessen hadden gevolgd; online bij het streamen heeft voor de leerlingen weinig tot geen toegevoegde waarde gehad.

Welke vragen roept de pilot lessen streamen op?

- Kan het WIFI-netwerk het aan als in alle lokalen tegelijk gestreamd wordt?
Microsoft Teams gebruikt volgens Joey maar weinig data dus op het moment dat veel leerlingen tegelijk dit programma gebruiken is dat geen enorme belasting op het WIFI-netwerk.
Tijdens de pilot hebben we wel verbindingsproblemen gehad maar we weten niet waar dit aan lag. Wellicht omdat leerlingen en docenten op school gebruik maken van verschillende netwerken?
- Wat is in de basis nodig om het streamen van lessen mogelijk te maken?
Digibord waarop Microsoft Teams is geïnstalleerd en een Jabra. Daarnaast een workshop en een duidelijke uitleg voor alle docenten.
We hebben het gebruik van een webcam bij het digibord uitgeprobeerd maar dit werkt niet omdat de webcam alleen rechtdoor 'kijkt' en dus is alleen in beeld wat in het bereik van de webcam valt; de docent is niet te zien als deze voor de klas staat, of alleen op zijn rug.
Een webcam zou in de buurt van het digibord moeten worden bevestigd ivm USB-aansluiting op de OPS maar dan is deze uitsluitend gericht op aantekeningen en is de docent nog niet altijd in beeld. Een webcam heeft voor ons geen toegevoegde waarde.

Aanbeveling

Mocht zich weer een situatie voordoen waarbij niet iedereen naar school mag en kan komen dan heeft een fysieke lessituatie waarbij de klas gesplitst wordt (het ene deel van de klas de ene week op school les en het andere deel van de klas de andere week op school les) duidelijk de voorkeur boven het streamen van lessen. We hebben gemerkt dat in een fysieke lessituatie de interactie beter is, uitleg beter beklijft en er is geen 'ruis op de lijn'. De technische problemen zijn er dan ook niet.

Voor de twee situaties waarbij het gaat om een verkouden docent die toch online les wil geven en een enkele leerling die toch de les online wil volgen gelden de volgende stappenplannen als leidraad.

1) Als een docent verkouden is, niet op school mag komen en wel les wil geven vanuit huis

Stappenplan voor de docent:

De docent moet 's morgens bij Marjon aangeven dat hij de lessen via Microsoft Teams gaat geven. Er moet voor de betreffende lessen een onderwijsassistent ingezet worden in de lokalen.

Voor de betreffende lessen maakt de docent de online lessen aan via itslearning/'Gebeurtenissen'.

Het opstarten is tijdrovend dus een kwartier voor aanvang van de les klaarzitten is een must. De docent logt op zijn laptop in bij itslearning en via 'Gebeurtenissen' bij de online les.

Daarnaast zorgt de docent dat digitale benodigdheden die normaal voor de les gebruikt zouden worden (PowerPoint/Kahoot/websites/...) open staan, klaar om te delen. Voor het delen van aantekeningen is Paint handig (als whiteboardfunctie) en/of documenten via OneDrive. Zonder deze opties zal je je aantekeningen moeten dicteren.

Als de leerlingen ingelogd zijn in de online les neemt de docent de aanwezigheid op en voert deze in SOM in. De les kan beginnen!

Stappenplan voor de leerling:

De leerlingen komen het lokaal binnen waar een onderwijsassistent de klas opvangt. Het eerste dat de leerlingen doen is hun laptop aanzetten en inloggen bij itslearning, in het betreffende vak. Via 'Gebeurtenissen' loggen de leerlingen in bij de online les. Alle leerlingen pluggen verplicht hun koptelefoontje in. Vervolgens pakken zij de benodigde lesmaterialen (les-/werkboek, schrift, pen, etc.). De online les start en de onderwijsassistent bewaart de orde in het lokaal.

- 2) Als een leerling verkouden is, niet op school mag komen en wel les wil volgen vanuit huis

Stappenplan voor de docent:

De docent moet voor aanvang van de les weten dat de betreffende leerling(en) de les wil(len) volgen via Microsoft Teams. De docent moet dan ook een jabra ophalen/gebruiken; met een jabra aan het bord is het geluid beter dan via de laptop. LET OP: de (verkouden) leerling ziet de klas niet maar andersom wel. Jullie horen elkaar wel, mits de microfoon aan staat.

De docent laat de klas binnen in het lokaal en start op het digibord Microsoft Teams op. De jabra wordt ingepluigd in de bovenste USB-poort (OPS).

Log in op de OPS (dus niet je laptop aan het bord koppelen!) en in het menu Start open je Microsoft Teams. Je logt in met je webmailadres en wachtwoord.

De betreffende (verkouden) leerling wordt gebeld via het tabblad 'Oproepen' (links), vervolgens klikken op 'Bellen' (onderaan) en de naam van de leerling intypen. Bij meerdere (verkouden) leerlingen worden deze in de gestarte les uitgenodigd. De docent neemt de aanwezigheid op en voert deze in SOM in. De gestreamde les kan beginnen!

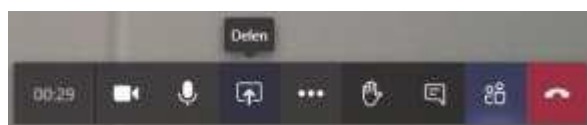
Stappenplan voor de leerling:

De leerling heeft alle benodigde lesmaterialen (les-/werkboek, schrift, pen, etc.) voor de betreffende les klaarliggen, zorgt dat hij op tijd ingelogd is bij Microsoft Teams en wacht tot hij wordt uitgenodigd door de lesgevende docent. De leerling zet zijn camera en microfoon aan en is zich ervan bewust dat hij de docent en klas niet kan zien maar andersom wel.

Uitleg van Erik

In deze uitleg lees en zie je hoe je beeld en geluid kunt presenteren aan leerlingen in de klas en tegelijk aan online leerlingen. Daarbij ook uitleg om op het bord te schrijven zodat beide groepen het kunnen zien.

Voordat je deze uitleg zelf kunt uitproberen moet je Microsoft Teams hebben opgestart en een online les 'aan' hebben staan. De eerste stap is het delen van je scherm; hiervoor klik je op het blokje met de pijl omhoog (Delen):

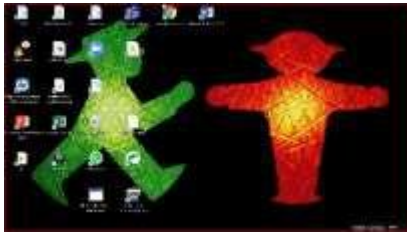
Vervolgens krijg je het scherm uit de uitleg van Erik, op de volgende pagina.

Op het Digibord in Teams (direct vanuit de OPS of vanaf laptop) scherm delen en dan klikken op scherm #1:

scherm #1

Van daar uit kan je vanaf je bureaublad of taakbalk alle programma's delen.

Als je een filmpje of geluid afspeelt, dan geluid ook 'aan' zetten:

stelsel audio delen

Op het digibord schrijven en dit tegelijk delen met de online leerlingen:

Beter niet via het whiteboard van Teams omdat ook de online leerlingen er op kunnen tekenen

Wel kun je in een tekenprogramma schrijven (bijv Paint) en dit delen via Teams

Om te voorkomen dat de online leerlingen storend zichtbaar zijn, kun je het venstertje (grotendeels) buiten beeld slepen

Tot slot

Niet elke les is geschikt om te streamen. Theorielessen lenen zich beter voor dit concept dan praktijklessen. Bij praktijklessen maken leerlingen vaak gebruik van materialen van school, waardoor een gestreamde les geen meerwaarde heeft.

De meerderheid van de docenten die aan de pilot lessen streamen heeft meegewerkt geeft aan liever om de week aan een halve klas fysiek les te geven dan de lessen te streamen. In het geval van een verkouden leerling die toch de les online wil volgen, lijkt het ons te doen.

Docenten melden zich over het algemeen niet zo snel ziek. Het bieden van een mogelijkheid om toch (online) les te geven schept verwachtingen waardoor docenten zich misschien verplicht voelen om toch les te geven terwijl ze zich echt niet goed voelen.

Docenten hebben behoefte aan een workshop/inoefening/uitlegmoment met collega's om uit te proberen hoe het streamen in zijn werk gaat. Het technische deel moet je eerst een (paar) keer gedaan hebben om het in een lessituatie met vertrouwen werkend te krijgen. Ook het gebruik en de werking van een jabra moet worden uitgelegd/uitgeprobeerd.

In het geval van een online les (een verkouden docent die vanuit huis lesgeeft) zullen alle leerlingen via hun eigen laptop in moeten loggen bij Microsoft Teams om zo zichtbaar te zijn voor de docent. In het geval van een gestreamde les zal de leerling de docent niet kunnen zien alleen horen. Het is niet ideaal maar PowerPoint/documenten/notities via Paint worden wel online gedeeld en de uitleg is te horen.

Bijlage 7: Protocol online lessen

Voor de online lessen

9-11-2020

- Je moet thuisblijven, maar je ouders hebben bij je afwezigheidsmelding aangegeven dat je de lessen wel online volgt. Dat is fijn!
- Je logt uiteraard op tijd in via de agenda van itslearning.
- Je wacht even, want het kan wel 10 minuten duren voordat de docent de online les kan opstarten, omdat er ook een klas in het lokaal aanwezig is..
- Het is fijn als je op een rustige plek zit, bv je eigen kamer.
- Eten en drinken doe je niet tijdens de online les; naar het toilet ben je al geweest.
- Begroet elkaar kort, of zwaai even naar elkaar, luister daarna naar de aanwijzingen van je docent.
- De camera functie heb je **altijd!** ingeschakeld, de microfoon alleen op aanwijzingen van je docent. Niet zichtbaar is niet aanwezig. (Mocht je geen camera op je laptop/computer hebben dan meld je dat aan je mentor.)
- **Het is niet toegestaan om foto's van de les of docent te nemen of geluid of beeld op te nemen.** Deze privacyregels gelden op school al, nu ook bij de online lessen.
- De docent richt in eerste instantie de aandacht op de klas. Jij kunt je vragen stellen via een bericht in Itslearning of via de chat. Het kan gebeuren dat je niet direct antwoord krijgt tijdens de les.

Tips:

- Gebruik een headset als je die hebt of 'oortjes' voor een beter geluid en minder afleiding.
- Blur je achtergrond in de video als je het vervelend vindt dat we de rommel in je kamer zien.
- Rommel niet met papieren of andere spullen voor je laptop, als je microfoon open staat.

Bijlage 8: Onderwijsscenario's in coronatijd

Scenario's onderwijs in coronatijd –organisatie

9 oktober 2020

I Docenten houden onderling en tot leerlingen 1,5 meter afstand. Leerlingen hoeven onderling geen afstand te houden.

- Pauzespreiding om de afstand mogelijk te maken
- Er is een docententrap
- Iedereen draagt een mondkapje in de gang en op de trap
- Eenrichtingsverkeer op de trap?
- Onderwijsassistenten/invalidocenten assisteren bij de voortgang van de (online) lessen
- Wat te doen als we teveel afwezige collega's hebben?-->selectie van klassen thuis online lessen laten volgen?

II De helft of een deel van de leerlingen mag op school aanwezig zijn vanuit overheid.

De contacttijd is gehalveerd. De onderwijstijd niet. Leerlingen werken in de dagen dat ze niet naar school gaan thuis aan de leerdoelen. Belangrijk is om bij het fysieke onderwijs genoeg focus te leggen op het contact, het sociale welbevinden. Door de kleine groepen is er intensievere begeleiding in de klas.

Enige verlichting in het curriculum lijkt wijs. Secties worden gevraagd onderdelen te schrappen, terwijl er ook aandacht blijft voor socialisatie en persoonsvorming.

De summatieve toetsing zal ook in deze lessen plaatsvinden.

Werkdruk docenten? In dit verband kun je ook één wisselende dag per week uitroosteren, zodat de leerlingen 2 dagen per week naar school komen binnen het reguliere rooster. Wel heel ingewikkeld om een goed rooster (wat betekent onderstaande voor het rooster; kunnen we daar een inschatting van maken, die een keuze vergemakkelijkt ?) te maken, waarbij leerlingen alle lessen in 3? weken krijgen.

A. Leerlingen moeten 1,5 meter afstand houden

Klassen worden in twee delen gesplitst. Ene helft komt op ma-wo-vr. Andere helft op di-do. In de week daarna andersom.

Probleem: bovenbouwclusters

Mogelijke oplossing: stamklas wordt in twee delen gesplitst→kan in een clustergroep 'verkeerd' uitkomen.

B. Leerlingen mogen in de klas naast elkaar zitten→volle klassen

Lrj 1, 3 en 5 op ma-wo-vr. Lrj 2,4 en 6 op di-do, week daarna andersom.

Thuiswerkende leerlingen volgen niet online de les. (leerlingen in de klas krijgen alle aandacht).

Of voorrang voor examenklassen: havo 5 en vwo 6 volgen alle lessen; Lrj 1,2 4vwo/Lrj. 3, 5 gedeeltelijk

Of voorrang voor brugklassen: brugklas volgt alle lessen; Lrj 2,3/Lrj 4-6 gedeeltelijk

III School gaat dicht (wel mogelijkheid tot? opvang en toetsing)

- We werken met ons bekende inschuifrooster, alle lessen gaan online.
 - 8.30 - 9.30 blok 1
 - 9.30 - 10.30 blok 2
 - 10.45 - 11.45 blok 3
 - 11.45 - 12.45 blok 4
 - 13.15 - 14.15 blok 5
- Tweede mentormoment aan het einde van de dag als kletsmoment. Mentor plant dit zelf in en de inhoud zal verschillen tussen onderbouw en bovenbouw.
- Wat te doen met lessen drama → vragen Karin Jehee
- Er zijn 10 headset en schrijftablets in bestelling
- Aandacht voor beeld en geluid aan in schrijven naar ouders en leerlingen
- Protocol onlinelessen
- Didactische tools voor de onlineles, good practices delen, hoe?
- Gewenst is dat leerlingen die thuis niet tot leren komen, op school kunnen werken. → 8 groepen van 12 leerlingen? Bemensing?
- Als dit niet mag, wat kan OT dan betekenen?
- SE's op school in kleine groepen?
- Toetsing?

Bijlage 9: Notitie Toetsing, (16 oktober 2020)

Directe aanleiding

Eind september en begin oktober zijn er dagelijks gemiddeld 125-150 leerlingen afwezig, terwijl ze niet echt ziek zijn en online lessen kunnen volgen. Daarnaast gemiddeld 30 zieke leerlingen. Dat levert een probleem op bij toetsing. Er zijn teveel leerlingen afwezig bij een toets. Bovendien zal dit aantal waarschijnlijk nog toenemen als de winter nadert.

Leerlingen, die soms wel 2 weken thuis moeten blijven, missen veel toetsen. Dat levert teveel toetsdruk op. Docenten moeten met veel leerlingen inhaaltoetsen afspreken. Kortom een ongewenste situatie.

Docenten zien geen heil in het online afnemen van toetsen ivm mogelijkheid tot fraude.

Onderwijskundige ontwikkeling en toetsbeleid

De aandacht voor formatief handelen staat centraal in onze onderwijskundige ontwikkeling teneinde de leerling meer regie te geven over zijn eigen leerproces. Docenten zijn en worden geschoold hierin. Secties geven in hun sectieplannen aan hoe hier steeds meer aandacht aan te geven. Met formatief handelen wordt duidelijk waar de leerling staat en wat de volgende stap moet zijn om de leerdoelen te bereiken.

De commissie toetsbeleid denkt na over toetsing. Vorig schooljaar is een kleine start gemaakt, maar door de Pandemie heeft het verder stilgelegen. Doel is te onderzoeken hoe we toetsing meer als instrument kunnen gebruiken om de ontwikkeling van de leerling te volgen en te sturen. Dit kan betekenen dat cijfers een kleinere rol gaan spelen om zo meer gericht te zijn op het totale groeiproces van de leerling en op leren in plaats van op presteren om zo het gebruik van het lange termijn geheugen te stimuleren.

Gegeven de huidige ontwikkelingen lijkt het opportuun om versneld een pilot in te zetten met een aangepaste vorm van toetsing.

Aanpassingen op het toetsbeleid voor het huidige schooljaar

Op 5 oktober zijn er twee brainstormsessies geweest met collega's over het onderwijs nu er zoveel leerlingen absent zijn en de toekomst van dit schooljaar. 5 secties hebben daarnaast hun bevindingen ingestuurd. In de ouderraad van 5 oktober en in het leerlingenparlement op 12 oktober is dit onderwerp ook ter sprake gekomen.

Op basis van al deze gesprekken komen we tot de volgende insteek (gaat in na de herfstvakantie):

- Gemiste toetsen tot nu toe: docenten bepalen of de toets ingehaald moet worden. Als de toets zich ervoor leent mag hij kwijtgescholden worden of op een formatieve manier worden afgesloten, zodat duidelijk is dat de leerling de stof beheerst. Dan is de weging 0. Dit kan ook vanuit huis. Resultaat wordt in dit geval in SOM ingevuld in een extra kolom naast de cijferkolom van de oorspronkelijke toets.
- **Ieder vak geeft bij voorkeur maximaal 4 summatieve toetsen op jaarbasis**, waarvoor geleerd moet worden. De vierde toets vindt plaats in de toetsweek aan het einde van het jaar.
- Vaardigheidstoetsen bij talen zonder leerwerk zijn uitgezonderd.
- Praktisch werk kan ook summatief beoordeeld worden.

- **De groei van de leerling wordt met formatieve evaluatie gevolgd en in SOM genoteerd middels o/v/g met weging 0.** Cijfers zijn ook mogelijk met weging 0.
- Formatieve onderdelen kunnen overgedaan worden, omdat het de bedoeling is het leerproces te stimuleren en in kaart te brengen.
- Ter voorbereiding op een summatieve toets zijn er formatieve evaluaties.
- **Vastgestelde weging van toetsen per periode in de onderbouw wordt losgelaten.**
- Inhalen van summatieve toetsen op studiedagen en thuiswerkdagen naast inhaaluren.
- **Moment van cijfers inleveren verdwijnt.** Met een voortschrijdend gemiddelde is dat niet nodig. We hopen zo de piekdruk bij toetsen te voorkomen.
- Aan het eind van het jaar beoordeelt iedere docent met een o/v/g het leerproces met een weging 0 op basis van de formatieve evaluaties. Dit element weegt mee bij de beslissing tot bevordering.
- Over eventuele herkansingen moeten we nog een besluit nemen.

Rapportvergaderingen

We willen IR vermijden, dat lukt niet met het huidige rooster.

Daarom gebruiken we studiedagen (helaas...) daarvoor.

Op woensdagmiddag 25/11 en donderdag 26/11 zijn er rapportvergaderingen.

Daarvoor zal de thuiswerkdag voor leerlingen op 13/11 veranderd worden in 26/11

Aanpassen studiewijzers

Voor 6 november zijn de studiewijzers aangepast. De afdelingshoofden brengen dan in beeld hoe het zit met de toetsdruk en bepalen of er voldoende spreiding is bij de toetsen.

Bijlage 10: Plan van aanpak subsidie inhaal- en ondersteuningsprogramma's

Plan van aanpak subsidie inhaal- en ondersteuningsprogramma's

Augustus/december 2020

- Projectnummer: **M3423-2020**
- Grootboekrekening kosten materieel: **4417210**
- Foleta personele kosten: **3423**

Algemene projectkosten

Projectadministratie	30 uur		
Financiële administratie	30 uur		
Projectcoördinatie	50 uur		
Onvoorzien	30 uur		

Totaal aantal leerlingen als basis van de subsidieregeling is 109.

Totaal aantal deelnemers per leerjaar/afdeling

Leerjaar	Aantal leerlingen	vakken
Leerjaar 1	n.v.t.	Engels, Nederlands, rekenen
Leerjaar 2	82	Engels, Nederlands, rekenen
Leerjaar 3	58	Engels, Nederlands, rekenen
Leerjaar 4/5 H	98	Engels, Geschiedenis, biologie, wiskunde, economie, beco, scheikunde, natuurkunde, Duits
Leerjaar 5 V	44	Engels, Geschiedenis, biologie, wiskunde, economie, beco, scheikunde, natuurkunde
Leerjaar 6	90	Engels, Duits, biologie, beco, natuurkunde, scheikunde, Nederlands

Overzichten

Leerling lijsten in map IOP
Overzicht hiaten in bestand teams MBH sectieleiders.
Inzet personeel in Foleta
Organisatie zomerschool in map vier seizoenenschool

Werkwijze

Alle vaksecties zijn benaderd om een inventarisatie te maken van mogelijke hiaten bij groepen en/of individuele leerlingen. Zij bepalen de vak inhoud en nodigen leerlingen uit om op vrijwillige basis hier aan mee te doen. Als je mee doet dan voor 100% en niet mee doen alleen met bericht van thuis. Schriftelijke afmelding wordt door afdelingshoofd bewaard.

Het programma heeft in ieder geval een studielast van 30 klokuren voor een groep van minimaal 109 leerlingen. Wanneer de kosten minder zijn dan het subsidiebedrag, kan het resterende deel van de subsidie worden aangewend voor andere leerlingen en/of uitbreiding van het programma. Alle activiteiten zijn gericht op het wegwerken van achterstanden veroorzaakt door de pandemie.

Ondersteuningsinzet IOP 2020

Zomerschool van 24/8 t/m 28/8

Extra ondersteuning vindt plaats tot de kerst.

		Inzet formatie	wie
Engels	Leerjaar 2 en 3 H4, H5, V6	OB: 2 blokken Extra OB 2 x 25 uur BB: 75 uur (3 x 25)	LAVI; VIAN GROC, GASB GROC, GHAZ, MEE
Nederlands	Leerjaar 2 en 3	OB: 3 blokken	SIES, BRUS, BOES
Wiskunde/rekenen	Leerjaar 2 en 3 H4 wiA en B H5 wiA en B	OB: 3 blokken Extra OB 2 x 25 uur BB: regulier 4 x 30 uur Extra BB: 100 uur (4 x 25) O,5 blok wiB in Havo 5 opgenomen in lessentabel van komend school jaar.	TONS, WIEC, WAA VELP en NEEL ROOE, SCSI, SAID, ROOE, SCSI, SAID,
Wiskunde Vwo 5 en 6	V5, V6	2 x 25	DONK en SAID
Duits	H5 en V6 leesvaardigheid	BB: 50 uur (2 x 25)	RIJK 2x
Frans	niet		
Economie	V5 en H5	BB: 50 uur (2 x 25)	GELF, SCHR
Beco	V6 en H5	BB: 50 uur (2 x 25)	PRIS, RIEK
Gesch	V5 en H5	BB: 50 uur (2 x 25)	MAAR, OVER
MN	niet		
Bio	V5 en V6	BB: 50 uur (2 x 25)	DAVE, MIEM
	H5		Student zoeken
Na	niet		
Sk	V6 en H5	BB: 50 uur (2 x 25)	BOSH, WOLF
Filo			
Ak	niet		
KT	niet		
Ned.	Literatuur V6	BB: 30 uur (2 x 15)	KONB en OPRI
nat	H5	BB: 25 uur	HAME
externen	H5 biologie	Remind Linda Vinke	
Totaal aantal uren inzet	780		

Vanuit de overheid (extra informatie t.o.v. CVO)

Scholen kunnen zelf bepalen wat de voor verschillende (groepen van) leerlingen de benodigde inhoud en vorm is van het inhaal- en ondersteuningsprogramma. Het in kaart brengen van leer- en ontwikkelachterstanden is bij uitstek onderdeel van het werk en de deskundigheid van leraren, begeleiders en schoolleiders. Ditzelfde geldt bij het opstellen van een programma om opgelopen leer- en ontwikkelachterstanden in te halen of weg te werken. Het is dan ook van belang dat leraren en schoolleiders nauw betrokken worden bij het opstellen en indienen van de aanvraag. Is er een minimum aantal uren voor leerlingen dat we moeten invullen? Gezien de beschikbare subsidie per leerling en de benodigde inhoud van het inhaal- en ondersteuningsprogramma dient het programma een voldoende substantiële omvang te hebben. We gaan er van uit dat programma tenminste gemiddeld 30 uur aan begeleiding of ondersteuning voor een leerling omvat. Individuele leerlingen kunnen minder of meer uren ondersteuning ontvangen, naar gelang hun behoefte. Hierin is maatwerk mogelijk. Ook moet voorafgaand aan de start van het inhaal- en ondersteuningsprogramma duidelijk zijn wanneer een leerling het programma heeft afgerond.

In afwijking van de artikelen 3.4 tot en met 3.7 van de Kaderregeling bevat de aanvraag:

- een prognose van het aantal leerlingen of deelnemers per school of instelling dat zal deelnemen aan het inhaal- en ondersteuningsprogramma;
- een beschrijving van de wijze waarop het inhaal- en ondersteuningsprogramma wordt vormgegeven;
- een prognose van het aantal klokuren dat het inhaal- en ondersteuningsprogramma omvat per groep leerlingen of deelnemers;
- indien van toepassing een vermelding en beschrijving van derde partijen waarmee wordt samengewerkt en een beschrijving van de aard van de samenwerking;
- Indien de activiteiten volledig zijn uitgevoerd en aan alle verplichtingen is voldaan, kan het niet aangewende deel van de subsidie worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt.
- De activiteiten worden aangemerkt als zijnde volledig uitgevoerd indien ten minste 85% van het aantal leerlingen of deelnemers waarvoor subsidie is verstrekt het inhaal- en ondersteuningsprogramma heeft afgerond.
- De subsidieontvanger maakt er bij de minister melding van indien het aantal leerlingen of deelnemers dat het inhaal- en ondersteuningsprogramma heeft afgerond, minder is dan 85% van het aantal leerlingen of deelnemers waarvoor subsidie is verstrekt. In dat geval stelt de minister de subsidie naar evenredigheid lager vast.

Het inhaal- en ondersteuningsprogramma kan ook vorm krijgen als extra onderwijs en ondersteuning buiten de reguliere lessen en het reguliere onderwijsprogramma om, zoals in het voortgezet onderwijs bijvoorbeeld in tussenuren.

Een school of instelling kan er wel voor kiezen om méér leerlingen of studenten te laten deelnemen aan de activiteiten dan het aantal waarvoor subsidie is aangevraagd, maar het totale subsidiebedrag wordt dan niet hoger (en het gemiddelde bedrag per leerling of student in de praktijk dus lager).

Daarom worden in beginsel alleen aanvragen voor een programma met een omvang van tenminste 30 klokuren in behandeling genomen. Overigens ziet dit aantal uren op de omvang van het programma waar leerlingen en studenten die dit programma volgen aanspraak op kunnen maken en niet op het aantal uren dat alle leerlingen het programma daadwerkelijk volgen. Daar is maatwerk voor mogelijk, indien dat in het belang van de deelnemer is en de deelnemer een reëel perspectief heeft op het wegwerken dan wel inhalen van de opgelopen onderwijsachterstanden, leer- en ontwikkelachterstanden dan wel studievertraging.

Er zijn geen vormvoorschriften ten aanzien van het leveren van de gevraagde informatie, maar het registreren van deelname kan plaatsvinden door het bijhouden van presentielijsten.

De subsidieontvanger moet aantonen dat de activiteiten zijn uitgevoerd. Er wordt geen bijkomende financiële verantwoording of een door een accountant opgesteld stuk gevraagd.

Verantwoording Inhaal en Ondersteuningsprogramma

Inleiding:

De subsidie wordt verstrekt aan het bevoegd bezag. Voor het eerste tijdvak hebben we bijna € 1,5 mln. ontvangen. Vanwege de hoogte van de subsidie worden stevige voorwaarden (geormerkte G2 geldstroom volgens de Richtlijn jaarverslaggeving onderwijs) gesteld aan de verantwoording. Naast de voorwaarden in de regeling hebben we daarom overleg gevoerd met onze accountant met de vraag welke eisen vanuit de vigerende wet- en regelgeving worden gesteld aan de verantwoording in de jaarrekening 2020. Dit om er zeker van te zijn dat CVO in het voorjaar 2021 in haar jaarrekening 2020 de juiste en rechtmatige besteding van de verkregen middelen kan aantonen. Dit is eveneens afgestemd met de vanuit de SSO betrokken financieel adviseurs.

In deze notitie geven we:

- een overzicht van de verantwoordingsvoorwaarden
- een instructie voor de wijze van administreren van uitgaven
- aanwijzingen voor het maken van een plan van aanpak en begroting.

1. Verantwoordingseisen in de subsidieregeling:

Artikel 12

- Het programma is gratis voor leerlingen.
- De school voert een overzichtelijk en doelmatige administratie waaruit blijkt
 - Hoeveel leerlingen deelnemen aan het programma (vooraf).
 - Hoeveel leerlingen het programma hebben afgerond (achteraf).
- Het programma in het eerste tijdvak moet worden uitgevoerd van 1 juli 2020 tot en met 31 december 2020.
- Na afronding van het programma meldt CVO hoeveel leerlingen het programma hebben afgerond, uiterlijk 31 augustus 2021.

Artikel 14

- De verantwoording van de subsidie vindt plaats in de jaarrekening met model G, onderdeel 2.
- De subsidie wordt lager vastgesteld als
 - De werkelijke kosten lager zijn dan de verleende subsidie.
 - De subsidie niet is besteed aan activiteiten waarvoor subsidie is verleend.
 - Minder dan 85% van het aantal leerlingen het programma heeft afgerond.

2. Accountantscontrole

Voor de verantwoording van het lesprogramma aan de leerlingen geeft onze accountant aan dat aanvullend op de financiële verantwoording het volgende noodzakelijk is. Hiermee voldoen we tevens aan de vereisten van de artikelen 12 en 14.

Voor de start van het programma

- Het lesprogramma in een rooster¹⁴ vastleggen met daarin opgenomen
 - Hoeveel en welke leerlingen deelnemen;
 - Wanneer (laat indien van toepassing zien dat de uren extra zijn en buiten de normale lestijden vallen). Maak hierbij bijvoorbeeld gebruik van het leerlingvolgsysteem of andere daarvoor geschikte registratie instrumentaria;
 - Wie lesgeeft: eigen docent, stagiaire of extern ingehuurd personeel.

Na afloop van het programma

- Aantonen dat het rooster volledig is uitgevoerd met een handtekening van de vestigingsleider/rector.
- Een uitdraai te maken van de leerlingenregistratie waaruit blijkt welke en hoeveel leerlingen het programma hebben afgerond (minimaal 85%). Afgerond kan zijn dat een leerling bijvoorbeeld het programma succesvol heeft afgerond met een voldoende score op een toets of dat de leerlingen aan de meeste lessen heeft deelgenomen.

3. Opstellen van een plan van aanpak en begroting

We verzoeken alle vestigingen een plan van aanpak en begroting op te stellen, dit te bespreken met betreffende relevante collega's en leidinggevenden en vervolgens de activiteiten uit het plan van aanpak te organiseren. Aangezien we voor deze subsidie op CVO-niveau conform het G2 model in de jaarrekening (2020 en 2021) financieel verantwoording moeten afleggen, stuur je het plan van aanpak met begroting ook naar CVO t.a.v. cm.barnhard@cvo.nl.

In de subsidievoorwaarden van de regeling staat wat het doel van de regeling is en wat de doelgroep is. Neem dit op in je plan van aanpak.

Doel: Het wegwerken dan wel inhalen van door de corona crisis opgelopen onderwijsachterstanden, leer- en ontwikkelingsachterstanden dan wel studievertraging.

Doelgroep: Leerlingen in een kwetsbare positie met een onderwijsachterstand of een vergroot risico op leer- en ontwikkelingsachterstanden, veroorzaakt door de gehele of gedeeltelijke sluiting van scholen als gevolg van de uitbraak van COVID-19.

Naast de personele kosten van het lesgeven geeft de subsidieregeling de ruimte voor andere activiteiten en kosten. Bijvoorbeeld wat doe je ter voorbereiding en afsluiting van het lesprogramma (zoals het opstellen van een plan van aanpak, het maken van een begroting, determineren van de opgelopen achterstand, een extra leerlingbespreking, opstellen van leerdoelen met de leerlingen, het ontwikkelen, uitvoeren, bijstellen en evalueren van een programma, aanschaf van toets- en leermaterialen aanschaffen)? Of hoe organiseer je het lesprogramma (eigen personeel, programma uitbesteden, personeel inhuren, inzet stagiaires).

¹⁴ Uit rooster blijkt aanbod aantal extra uren aan leerlingen; moet minimaal 30 klokuur te zijn.

N.B. Afschrijvingskosten van grote uitgaven voor materiële investeringen worden door de subsidieregeling (wet- en regelgeving) niet geaccepteerd!

4. Administreren van de kosten op het niveau van de vestiging (kostenplaats)

CVO dient de verantwoording in te dienen. Door per vestiging te administreren kunnen we rapportages uitdraaien op vestigingsniveau (6-cijferig Brin) en op Hoofd-Brinniveau (4-cijferig Brin) en op het niveau van CVO. Op deze wijze kunnen we de besteding op vestigingsniveau monitoren. De toekenning heeft plaatsgevonden op Hoofd-brinniveau, dat kunnen we daarmee ook monitoren. Uiteindelijk moet de verantwoording in de jaarrekening op CVO-niveau plaatsvinden, ook dat kunnen we op dus op deze wijze verantwoorden.

5. Boekingsinstructies

- Voor deze subsidie wordt een projectnummer aangemaakt : **M3423-2020**
- De subsidie word bij ontvangst per scholengroep geboekt op de grootboekrekening 2691110 Geormerkte subsidie OC&W.
- De materiële kosten worden geboekt op de grootboekrekening 4417210 Kosten materieel tlv Geormerkte subsidie OC&W
- Personele kosten verwerken in Foleta met kostendrager 3423

6. Tussenrapportage op 1 november

De middelen moeten voor 31 december 2020 worden besteed. De financieel adviseurs van SSO leveren op 1 november een overzicht van de uitputting van het beschikbare budget op vestigingsniveau aan de schooldirecteuren en de AD. We hebben dan nog twee maanden om bij te sturen.

7. Format Plan van aanpak en begroting

Plan van aanpak IOP 1ste tijdvak 1 juli t/m 31 december 2020	
Doel: Het wegwerken dan wel inhalen van door de corona crisis opgelopen onderwijsachterstanden, leer- en ontwikkelingsachterstanden dan wel studievertraging. Werken aan de basiskennis voor een succesvol vervolg van de studie. <i>Dit kan betekenen dat voor de ene leerling er meer aandacht wordt gegeven aan de sociaal-emotionele ontwikkeling en er bij de andere leerling meer aandacht is voor het bijwerken van een onderwijsachterstand. Gebrek aan motivatie en zelfvertrouwen is ook vaak een oorzaak van leerachterstand. Belangrijk is dus om aandacht te besteden aan de persoonlijke ontwikkeling en werkhouding van leerlingen.</i>	
Aantal deelnemende leerlingen	415
Beschikbaar bedrag aantal 109 II X € 900	98.100
Omschrijving programma/activiteiten: <ul style="list-style-type: none"> • Voorfase (toetsen, voorbereiding • Overhead • Extra lessen voor leerlingen (aantal (≥30 uur!), vak, inhoud..) • Evaluatie, overdracht naar toekomst etc. 	Zie boven <ul style="list-style-type: none"> • hiaten vaststellen op basis van bevordering, instaptoets, analyse van gegevens • Foleta • Afronding met formatieve toets
Leerlingen die in aanmerking komen en aanbod programma krijgen	Onderbouw 140 Bovenbouw 375

Omschrijving en benoem lesgevers:	
Wanneer vindt het programma plaats (tijd in rooster, buiten normale lestijd)	Na 15.00/16.00 uur op het rooster Zomerschool gedurende 5 dagen
Benoem registratievorm van: <ul style="list-style-type: none"> • deelname leerlingen • gegeven lessen • andere activiteiten 	<ul style="list-style-type: none"> • sectielijsten en bij afdelingshoofd • roostermaker Zermelo • coördinator/ afdelingshoofd/financiële administratie/Foleta
Aantal leerlingen dat programma heeft afgerond (85 % of meer) Definitie van afgerond:	<ul style="list-style-type: none"> • • Programma voor meer dan 85% gevolgd. Uit formatieve toets blijkt dat hiaat of hiaten is/zijn weggewerkt.
Met wie wordt het plan wanneer besproken	<ul style="list-style-type: none"> • Augustus/september directie en afdelingshoofden met input van de vaksecties die aan het programma meewerken gezien de noodzaak
Wie is projectleider/ coördinator / organisator	<ul style="list-style-type: none"> • P.M. van Olst
Begroting:	
Geef steeds een duidelijke onderbouwing van de berekening in relatie tot het programma	
Voorfase: uren inzet medewerkers	Zie onderstaand overzicht
Overhead	30
Aantal uren docenten x uurtarief, inclusief voorbereiding en nawerk	Zie onderstaand overzicht
Evaluatie, overdracht naar toekomst	Uitwisseling van informatie over de leerling, zijn leer- of ontwikkelvraag en vorderingen kan op papier of mondeling worden gedaan. Een warme overdracht heeft bij velen de voorkeur. Met de juiste informatie over de leerling en kennis over zijn vorderingen kan de docent in de reguliere lessen verbinding leggen met wat de leerling tijdens het inhaal- en ondersteuningsprogramma doet of heeft gedaan.

Inzet van gelden voor 31 december eerste tijdvak 100%

Aanbod	Voor wie	Organisatie	kosten
zomerschool	43 geselecteerde bovenbouw leerlingen	Vanuit het MT uitgevoerd door externe partij remind met een schoolondersteuner Keijzer en Van Olst en vakdocenten/coaches. Vakondersteuning en workshops op het gebied van leren leren.	Remind €13.354,26 Dagcoördinator 40 uur Projectcoördinatie. 50 uur Vorbereidingsuren vakdocenten 9 x 3 uur= 27

IOP verschillende vakken	Alle leerjaren m.u.v. leerjaar 1	Onderbouw ondersteuning Engels, Nederlands en rekenen. Bovenbouw vakken zie overzicht docenten en deelnemende leerlingen	100 uur 680
Externe begeleiding	Havo 5 bio stofwisseling	Remind	Linda Vinke 15 uur €600
Faalangstreductietraining	Bovenbouw IIn	Zorgcoördinator en Happee	60 uur
Bijlespoule		Schoon	coördinatorschap 40 uur
Begeleiding bijzondere leerlingen			100 uur
Onderwijs assistenten			p.m.

Alle IOP –uren worden op het rooster gegeven voor het overgrote deel zichtbaar in Zermelo en SOM. Een deel van de activiteiten is niet gebonden aan het rooster zoals de zomerschool IOP en de examenvreestraining.

Kosten

Inzet	uren	kosten
Algemene projectkosten	140 x € 60	€ 8400
Inzet docenten	780 x € 60	€ 46.800
Zomerschool	117 x € 60	€ 7020
Zomerschool extern		€ 13.354,26
Ondersteuning onderbouw NER	100 x € 60	€ 6000
extern		€ 600
faalangstreductietraining	60 x € 60	€ 3600
Bijles coördinatie	40 x € 60	€ 2400
Begeleiding bijzondere leerlingen	100 x € 60	€ 6000
onvoorzien		€ 3925,74
	totaal	€ 98.100